

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

αβγ' πάμε ελληνικά

εκμάθηση ελληνικών για παιδιά με μεταναστευτικό υπόβαθρο

Θεματικός κύκλος 7 + 8

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΥΠΡΟΥ | ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

αβγ πάμε ελληνικά

εκμάθηση ελληνικών για παιδιά με μεταναστευτικό υπόβαθρο

Θεματικός κύκλος 7 + 8

αβγ πάμε ελληνικά

εκμάθηση ελληνικών για παιδιά με μεταναστευτικό υπόβαθρο

Θεματικός κύκλος **7** + **8**

Επίπεδο ελληνομάθειας B1

Για παιδιά που φοιτούν σε σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης της Κύπρου και μαθαίνουν τα ελληνικά ως δεύτερη γλώσσα

Συγγραφείς

Θεματικός Κύκλος **7**

Δρ Χρυσάνθη Δημητρίου, Φιλόλογος - Σύμβουλος Διεύθυνσης Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης

Θεματικός Κύκλος **8**

Δρ Μαρία Δημητρίου, Φιλόλογος

Επιμέλεια

Μαρία Πιτζιολή, Φιλόλογος, ΒΔ
Παναγιώτης Σάββα, Φιλόλογος, ΒΔ
Λειτουργοί Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου

Ακαδημαϊκή υπεύθυνη

Μαρία Μητσιάκη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια
Διδασκαλίας της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας,
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Κριτική ανάγνωση

Ευγενία Παρτασή, Λειτουργός Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου

Εποπτεία

Παυλίνα Χατζηθεοδούλου-Λοϊζίδου
Πρώτη Λειτουργός Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου

Δημιουργία εξωφύλλου

Έλενα Ηλιάδου, Λειτουργός Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων

Συντονισμός έκδοσης

Πέτρος Γεωργιάδης, Συντονιστής Υπηρεσίας Ανάπτυξης
Προγραμμάτων

Α' έκδοση (δοκιμαστική): 2025

©ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Εκτύπωση:

ISBN: 978-9963-0-9225-3

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρουσία παιδιών με μεταναστευτικό υπόβαθρο στα κυπριακά σχολεία τα τελευταία χρόνια αποτέλεσε αφορμή για να αναπλαισιώσει δράσεις του το Υπουργείο Παιδείας Αθλητισμού και Νεολαίας (ΥΠΑΝ). Στόχος είναι το δημόσιο σχολείο να γίνει πιο συμπεριληπτικό και να λειτουργήσει διαπολιτισμικά. Σε αυτό το πλαίσιο έχουν δρομολογηθεί από το 2016 συντονισμένες ενέργειες της Διατμηματικής Επιτροπής του ΥΠΑΝ για την ένταξη παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία στο κυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα, που καλύπτουν τους ακόλουθους τομείς: τη χαρτογράφηση του μαθητικού πληθυσμού, τη διδασκαλία και αξιολόγηση της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας, την υποδοχή και ένταξη των νεοαφιχθέντων παιδιών στο σχολείο, την αντιρατσιστική πολιτική και τη διαπολιτισμική διάσταση του σχολικού προγράμματος, καθώς και την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.

Όσον αφορά τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας ως δεύτερης, τομέας στον οποίο εμπίπτει η έκδοση του διδακτικού εγχειριδίου που έχετε στα χέρια σας, αναφέρω με περηφάνια ότι στο χρονικό αυτό διάστημα έχουν γίνει αρκετά βήματα προς την κατεύθυνση της υποστήριξης εκπαιδευτικών και παιδιών. Η προσπάθεια σηματοδοτήθηκε από την έκδοση του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών για την Ελληνική ως Δεύτερη Γλώσσα (Προδημοτική, Δημοτική, Μέση Γενική, Μέση Τεχνική και Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση της Κύπρου) το 2020 με τον συντονισμό του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, η οποία συνεπικουρήθηκε από την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Η υποστήριξη των εκπαιδευτικών με διά ζώσης και εξ αποστάσεως σύγχρονες και ασύγχρονες μορφές επαγγελματικής μάθησης, μέσω Δικτύων Εκπαιδευτικών και Σχολείων για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας συνέβαλε στη βελτίωση της μεθοδολογίας της διδασκαλίας σε ένα ομολογουμένως νέο διδακτικό πεδίο για τους/τις εκπαιδευτικούς της Κύπρου.

Μέσα από τη συνεχή αλληλεπίδραση με τους/τις εκπαιδευτικούς που διδάσκουν σε παιδιά με μεταναστευτικό υπόβαθρο, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο έχει διαγνώσει την ανάγκη για διδακτικά υλικά προσαρμοσμένα στο κυπριακό συγκείμενο, με εικόνες και αναφορές στην Κύπρο, στο κυπριακό τοπίο, στα κυπριακά σχολεία, τις συνήθειες και την Ιστορία του τόπου μας. Για τον σκοπό αυτό έχει ήδη προχωρήσει στην έκδοση σειράς διδακτικών εγχειριδίων για το Δημοτικό Σχολείο και προχωρεί στην παρούσα έκδοση που ανταποκρίνεται στο επίπεδο ελληνομάθειας Β1. Το διδακτικό εγχειρίδιο

«Πάμε ελληνικά!» φιλοδοξεί, ανταποκρινόμενο πλήρως στους Δείκτες του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών να καλύψει αυτό το κενό και είμαι σίγουρη ότι θα το πετύχει.

Θερμές ευχαριστίες εκφράζω προς την Πρώτη Λειτουργό του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου δρα Παυλίνα Χατζηθεοδούλου-Λοϊζίδου που είχε την εποπτεία του όλου εγχειρήματος, προς την Αναπληρώτρια Καθηγήτρια κ. Μαρία Μητσιάκη που ήταν η Ακαδημαϊκή Υπεύθυνη και προς τους Λειτουργούς του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Μαρία Πιτζιολή και δρα Παναγιώτη Σάββα που είχαν τη γενική επιμέλεια της έκδοσης. Ιδιαίτερες ευχαριστίες εκφράζω ακόμη στη Διεύθυνση Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης του ΥΠΑΝ και ειδικότερα στη δρα Ειρήνη Ροδοσθένους που διαχρονικά υποστηρίζει τέτοιου είδους δράσεις. Ευχαριστώ φυσικά θερμά τη συγγραφική ομάδα του βιβλίου, τη Μαρία Δημητρίου, τη Χρυσάνθη Δημητρίου, τη Ζωή Ιωαννίδου, τη Μαρία Μητσιάκη, την Αντζελίνα Παπαγεωργίου και τον Παναγιώτη Τοφή για την τόσο δημιουργική εργασία τους. Ευχαριστίες ακόμη στην Ευγενία Παρτασή, Λειτουργό του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου που έκανε κριτική ανάγνωση στο διδακτικό υλικό. Τέλος, θερμά ευχαριστώ την Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων για το εξώφυλλο, τη σελιδοποίηση και την εκτύπωση.

Δρ Έλενα Χατζηκακού
Διευθύντρια Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου

αβγ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στα σχολεία μας φοιτά ένα σημαντικό ποσοστό εφήβων με μεταναστευτικό υπόβαθρο. Μεταξύ αυτών υπάρχουν μαθητές και μαθήτριες που γεννήθηκαν στην Κύπρο ή που μετανάστευσαν σε μεγαλύτερη ηλικία. Η σχολική τους ζωή απαιτεί να αποκτήσουν πολυγραμματισμούς στα γνωστικά αντικείμενα με μέσο την ελληνική ως πρόσθετη/δεύτερη γλώσσα. Το πολυγλωσσικό προφίλ των εφήβων αυτών ποικίλλει όπως ποικίλλει η επάρκεια και η χρήση των γλωσσών που έχουν στο ρεπερτόριό τους, οι ανάγκες, τα κίνητρα, οι δεξιότητες και οι ικανότητές τους. Έτσι, έχουν διαμορφωθεί πολιτισμικά ποικιλόμορφες τάξεις, ενώ έχει αλλάξει η ίδια η φύση της επικοινωνίας εντός και μεταξύ των γλωσσών στο σχολείο. Το πολυγλωσσικό εκπαιδευτικό τοπίο μάς καλεί να αναθεωρήσουμε την προσέγγισή μας στη γλωσσική εκπαίδευση, με κείμενα εκπαιδευτικής πολιτικής, εκπαιδευτικά υλικά και πρακτικές που αγκαλιάζουν τη σύνθετη και ποικιλόμορφη πραγματικότητα.

Στην Κύπρο το πρώτο βήμα έγινε με το (Ενιαίο) Αναλυτικό Πρόγραμμα για την Ελληνική ως Δεύτερη Γλώσσα (ΑΠΣ 2Γ, 2020), το οποίο αποτελεί μια πυξίδα τόσο για την τάξη γλωσσικής ενίσχυσης όσο και για τη γενική τάξη και συνομιλεί με τα ΑΠΣ των σχολικών μαθημάτων. Το δεύτερο βήμα έγινε με τις εστιασμένες επιμορφώσεις και τα βιωματικά εργαστήρια που οργάνωσε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου με βάση το ΑΠΣ. Το τρίτο βήμα γίνεται τέσσερα χρόνια μετά με τη συγγραφή και έκδοση σχολικών βιβλίων τόσο για τη δημοτική όσο και για τη μέση εκπαίδευση.

Το σχολικό βιβλίο Πάμε ελληνικά απευθύνεται σε μαθητές και μαθήτριες με μεταναστευτικό υπόβαθρο που παρακολουθούν μαθήματα γλωσσικής ενίσχυσης για δεύτερη χρονιά στη Μέση Εκπαίδευση, στο Γυμνάσιο ή στο Λύκειο και τις Τεχνικές Σχολές. Βασίζεται στο ΑΠΣ 2Γ και αντλεί από τους δείκτες επιτυχίας και επάρκειας, τις διδακτικές προσεγγίσεις και τις πρακτικές που εκείνο εισηγείται. Αποτελεί συλλογική εργασία εκπαιδευτικών με εξειδίκευση ή/και επιμόρφωση στη διδασκαλία της δεύτερης γλώσσας, πολύτιμη διδακτική εμπειρία και γνώση των αναγκών και των προτιμήσεων των πολύγλωσσων εφήβων.

Στα δυνατά σημεία του βιβλίου συγκαταλέγεται το αυθεντικό ψηφιακό υλικό, λ.χ. τραγούδια, βίντεο και ψηφιακά αντικείμενα, καθώς και οι εικόνες/φωτογραφίες από την πραγματικότητα που βιώνουν οι μαθητές/μαθήτριες. Για να επιτευχθεί η ταύτιση και η

κινητροδότηση, αντλήθηκε φωτογραφικό υλικό από πραγματικές σχολικές τάξεις στην Κύπρο.

Το βιβλίο Πάμε ελληνικά είναι το πρώτο σχολικό βιβλίο για την ελληνική ως δεύτερη γλώσσα που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο εθνικής εκπαιδευτικής πολιτικής. Έγινε πράξη χάρη στη συνεχή εγρήγορση του ΠΙ Κύπρου και των θεσμικών προσώπων του, της Διευθύντριας του, Έλενας Χατζηκακού, της Πρώτης Λειτουργού, Παυλίνας Χατζηθεοδούλου, και των Λειτουργών του, της Μαρίας Πιτζιολή και του Παναγιώτη Σάββα. Οφείλει τη μορφή, το περιεχόμενο και τη δημιουργικότητά του στην πολυμελή ομάδα συγγραφής του και την επαφή της με ποικίλα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα. Θα αποκτήσει, όμως, ψυχή μέσα από την αξιοποίησή του και την προσαρμογή του, όταν και όπου χρειάζεται, από μαθητές/μαθήτριες και εκπαιδευτικούς.

Μαρία Μητσιάκη
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια ΔΠΘ

αβ

γ

7. Πώς μας επηρεάζει ο καιρός και το κλίμα;

Μαθαίνω πώς να μαθαίνω!

1. α) Κοιτάζω έξω από το παράθυρο της τάξης μου και περιγράφω:

- Τι βλέπω;
- Πώς είναι το περιβάλλον, π.χ. έχει δέντρα ή λουλούδια, κτήρια;
- Πώς είναι ο καιρός;

β) Σημειώνουμε λέξεις-κλειδιά στον πίνακα της τάξης και φτιάχνουμε ένα συννεφόλεξο.

Μαθαίνω πώς να μαθαίνω!

2. α) Βλέπουμε τις φωτογραφίες και συζητάμε.

1

- Πού βρίσκονται οι άνθρωποι;

2

- Ποια μέρη αναγνωρίζουμε;

3

- Πώς είναι ο καιρός σε κάθε φωτογραφία;

4

- Ποια είναι η εποχή του χρόνου σε κάθε φωτογραφία;

Μαθαίνω πώς να μαθαίνω!

β) Γράφουμε λέξεις που ταιριάζουν σε κάθε φωτογραφία (π.χ. αντικείμενα, κτήρια, πρόσωπα, δέντρα, καιρός).

Εικόνα 1	Εικόνα 2	Εικόνα 3	Εικόνα 4

3. Συμπληρώνω τις προτάσεις με τις λέξεις που βρίσκονται στο πλαίσιο.
Δύο (2) λέξεις δεν ταιριάζουν σε κανένα κενό.

εύκρατο, καύσωνας, ηλιοφάνεια, βροχόπτωση,
κλιματολογικές, δροσιά, θερμοκρασίες

(α) Στην Κύπρο οι _____ συνθήκες είναι καλές για κολύμπι σχεδόν όλο τον χρόνο.

(β) Στην Αγγλία παρατηρείται συχνή _____ και έτσι οι άνθρωποι πάντα έχουν μαζί τους τις ομπρέλες τους.

(γ) Στις περισσότερες χώρες της Ευρώπης επικρατεί _____ κλίμα, με ήπιες _____.

(δ) Στην Ελλάδα το καλοκαίρι έχει σχεδόν πάντα _____, ενώ σπάνια έχει συννεφιά.

Ποιες λέξεις ή φράσεις δεν γνωρίζω;
Συμβουλευόμαι το λεξικό μου.

4. Η Μαρία ετοιμάζεται να πάει εκδρομή με το σχολείο στο εξωτερικό. Ακούμε τον διάλογο της Μαρίας με τον μπαμπά της.

Πριν ακούσουμε... σκεφτόμαστε...

Ηχητικό αρχείο 1

**α) Τι παίρνουμε μαζί μας σε ένα ταξίδι στο εξωτερικό;
Τι ελέγχουμε πριν ετοιμάσουμε τη βαλίτσα μας;**

Καθώς ακούμε...

β) Επιλέγουμε τη σωστή απάντηση:

1) Η Μαρία έβαλε στη βαλίτσα της

(α) παντελόνια και ζακέτες.

(β) φορέματα και μπλούζες.

(γ) παντελόνια και παλτό.

2) Ο καιρός στη χώρα που θα πάει η Μαρία

(α) είναι ο ίδιος με τον καιρό στην Κύπρο.

(β) είναι πολύ ζεστός.

(γ) είναι διαφορετικός ανάλογα με την περιοχή.

- 3) Ο μπαμπάς της Μαρίας τη συμβουλεύει να
(α) δει το δελτίο καιρού.
(β) μιλήσει με τους καθηγητές και τις καθηγήτριές της.
(γ) πάρει μαζί της καλοκαιρινά ρούχα.

Ακούμε ξανά και απαντάμε:

γ) Τι κλίμα έχει η Κύπρος;

δ) Πώς είναι ο καιρός στην Ελλάδα στις περιοχές με πυκνά δάση;

ε) Πώς θα είναι ο καιρός στη Θεσσαλονίκη τις επόμενες ημέρες;

Αφού ακούσουμε...

στ) Συζητάμε:

- Ποια πληροφορία δεν μπορέσαμε να βρούμε;
- Τι μας δυσκόλεψε; Γιατί;
- Ποια χώρα θα θέλαμε να επισκεφτούμε; Γιατί;
- Πώς είναι ο καιρός εκεί;
- Τι θα παίρναμε μαζί μας στο ταξίδι;

Τι σημαίνει;

5. α) Παρατηρούμε τις πιο κάτω εικόνες:

- Πού μπορούμε να τις βρούμε;
- Τι δείχνουν και γιατί είναι χρήσιμες;
- Μπορείς να εξηγήσεις πέντε (5) από αυτές;

Μπορείς να συνεργαστείς με τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριάς σου.

6. Αντιστοιχίζουμε τις πιο κάτω λέξεις με τις εικόνες της επόμενης σελίδας.

πολικό κλίμα, ισχυροί άνεμοι, καύσωνας, χιονόπτωση, ταραγμένη θάλασσα, πυκνές νεφώσεις, υγρασία, μπόρες

Πόσες νέες λέξεις και φράσεις έμαθες;
Γράφουμε στο wiki με τίτλο «Το Λεξικό της Τάξης»
τις νέες λέξεις που μάθαμε.

Τι σημαίνει;

Τι σημαίνει;

7. α) Διαβάζουμε το πιο κάτω κείμενο και απαντάμε στις ερωτήσεις:

- Τι κείμενο είναι;
- Τι πληροφορίες μας δίνει;

ΤΜΗΜΑ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΥΠΡΟΥ (ΔΕΛΤΙΟ ΚΑΙΡΟΥ Α)

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΑΠΟ 0600 20/05/2025 ΜΕΧΡΙ 0600 21/05/2025
(ΜΕ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΓΙΑ 3 ΗΜΕΡΕΣ)

Ασθενής ψηλή πίεση επηρεάζει την περιοχή.

Σήμερα, ο καιρός θα είναι κυρίως αίθριος. Οι άνεμοι θα πνέουν αρχικά κυρίως βορειοδυτικοί ως βορειοανατολικοί ασθενείς, 3 μποφόρ, για να καταστούν αργότερα κυρίως νοτιοδυτικοί ως βορειοδυτικοί, ασθενείς μέχρι μέτριοι, 3 με 4 μποφόρ. Η θάλασσα θα είναι μέχρι λίγο ταραγμένη. Η θερμοκρασία θα ανέλθει στους 31 βαθμούς στο εσωτερικό, στους 25 στα δυτικά παράλια, γύρω στους 27 στα υπόλοιπα παράλια και στους 22 βαθμούς στα ψηλότερα ορεινά.

Απόψε, ο καιρός θα είναι κυρίως αίθριος. Τοπικά, κατά τις αυγινές κυρίως ώρες ενδέχεται να σχηματιστεί, αραιή ομίχλη και χαμηλή νέφωση, στο εσωτερικό και τα νοτιοανατολικά. Οι άνεμοι θα πνέουν κυρίως βορειοδυτικοί ως βορειοανατολικοί ασθενείς, 3 μποφόρ και η θάλασσα θα είναι ήρεμη μέχρι λίγο ταραγμένη. Η θερμοκρασία θα πέσει στους 15 βαθμούς στο εσωτερικό, γύρω στους 17 στα παράλια και στους 14 βαθμούς στα ψηλότερα ορεινά.

Την Τετάρτη, την Πέμπτη και την Παρασκευή, ο καιρός θα είναι κυρίως αίθριος. Η θερμοκρασία θα σημειώσει σταδιακά αισθητή άνοδο για να κυμανθεί αρκετά πιο πάνω από τις μέσες κλιματολογικές τιμές.

Πηγή: https://www.dom.org.cy/FORECAST/public_a.html

Το κείμενο είναι ένα **δελτίο καιρού**.
Το **Τμήμα Μετεωρολογίας** εκδίδει δελτία καιρού κάθε μέρα. Η **επιστήμη της μετεωρολογίας** μελετά τα **καιρικά φαινόμενα**.

Τι σημαίνει;

β) Επιλέγουμε τις κατάλληλες λέξεις ή φράσεις από την παρένθεση και συμπληρώνουμε τις προτάσεις.

1. Η ομίχλη θα είναι τοπική, δηλαδή θα εμφανιστεί _____
_____ (μόνο σε κάποιες περιοχές/σε όλες τις περιοχές) της Κύπρου.
2. Αναμένεται χιονόπτωση στα ορεινά, δηλαδή σε περιοχές που βρίσκονται _____ (κοντά στη θάλασσα/στο βουνό).
3. Θα πνέουν _____ (δυνατές βροχές/δυνατοί άνεμοι) και έτσι (η θάλασσα/η θερμοκρασία) _____ θα παραμείνει γενικά ταραγμένη.
4. (Ο καιρός/Ο άνεμος) _____ θα είναι συννεφιασμένος και ενδέχεται να παρατηρηθούν _____ (βροχές/ηλιοφάνεια) και _____ (καύσωνας/καταιγίδες).
5. (Ο καιρός/Η θερμοκρασία) _____ αυτήν την εβδομάδα θα σημειώσει άνοδο, αλλά από την επόμενη εβδομάδα θα παρουσιάσει σταδιακά _____ (αύξηση/πτώση).

γ) Λεξικό...Προφοράς!

Προφέρω δυνατά τις παρακάτω λέξεις. Τις ηχογραφώ στο tablet.

Ακούω τι είπα. Μετά, ακούω τη λέξη από τον καθηγητή ή την καθηγήτριά μου.

Ακούγονται το ίδιο; Πώς μπορώ να τις προφέρω καλύτερα;

Τι σημαίνει;

δ) Αντιστοιχίζουμε τις προτάσεις, όπως στο παράδειγμα.

Η θάλασσα θα είναι ταραγμένη.

Δεν μπορούμε να δούμε καλά
στον δρόμο, λόγω του καιρού.

Θα πνέουν ισχυροί άνεμοι
έντασης 9 μποφόρ στα παράλια.

Η θερμοκρασία θα ψηλώσει/ανέβει
τις επόμενες ημέρες.

Αναμένεται να σημειωθεί
χιονόπτωση στα ορεινά.

Θα φυσάει δυνατά
κοντά στη θάλασσα.

Η θερμοκρασία θα σημειώσει
σταδιακή άνοδο.

Θα έχει χιόνια
στα βουνά.

Η ορατότητα είναι περιορισμένη,
λόγω των καιρικών φαινομένων.

Ο ουρανός θα έχει
πολλά σύννεφα.

Ο καιρός θα είναι κυρίως
συννεφιασμένος.

Η θάλασσα θα έχει
μεγάλα κύματα.

8. Παρουσιάζουμε προφορικά ένα σύντομο δελτίο καιρού για σήμερα.

- Χρησιμοποιούμε λέξεις και φράσεις που συναντήσαμε πιο πάνω.
- Κρατάμε σημειώσεις πιο κάτω.

Φτιάχνω λέξεις και προτάσεις!

9. Διαβάζουμε τις πιο κάτω προτάσεις και συζητάμε:

- Σε ποιον χρόνο βρίσκονται;
- Ποια ρήματα βρίσκονται σε ενεργητική φωνή και ποια σε παθητική;
- Σε τι διαφέρουν τα ρήματα με πράσινο και κόκκινο χρώμα;

Ο **χρόνος** του ρήματος δηλώνει **πότε** γίνεται κάτι: ο ενεστώτας δηλώνει κάτι που γίνεται στο παρόν, ο μέλλοντας δηλώνει κάτι που θα γίνει στο μέλλον, ενώ ο αόριστος κάτι που έγινε στο παρελθόν.

Αύριο **θα βρέχει** από το πρωί.

Ο ουρανός **θα έχει** σύννεφα όλη μέρα.

Το απόγευμα **θα πνέουν** ασθενείς άνεμοι.

Η θερμοκρασία **θα σημειώσει** άνοδο από αύριο.

Κατά διαστήματα **θα εκδηλώνονται** τοπικές βροχές.

Οι άνεμοι **θα στραφούν** σε διάφορες κατευθύνσεις.

Θα παρατηρηθεί ραγδαία πτώση της θερμοκρασίας.

Άνεμοι **θα ευνοήσουν** τη μεταφορά αφρικανικής σκόνης.

Από το απόγευμα **θα παρατηρούνται** αυξημένες νεφώσεις.

Τοπικές μπόρες **θα ξεκινήσουν** να εκδηλώνονται σταδιακά.

Η θερμοκρασία **θα κυμανθεί** πάνω από τα κανονικά επίπεδα.

Η θερμοκρασία **θα κυμαίνεται** από 15 έως 24 βαθμούς Κελσίου.

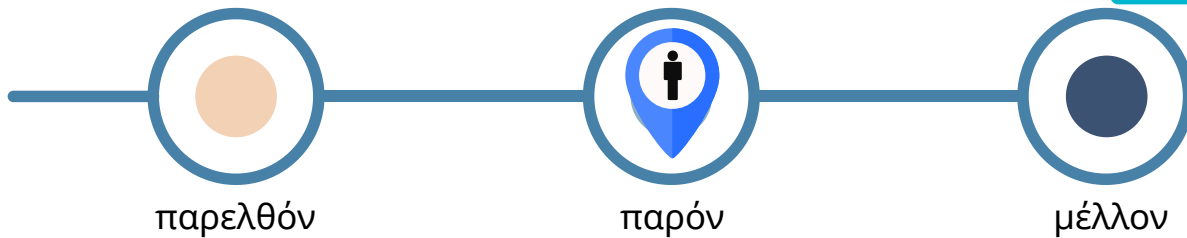
Για την **ενεργητική φωνή** και **παθητική φωνή** ξαναβλέπω την Ενότητα 2, σελ. 54 - 57.

Φτιάχνω λέξεις και προτάσεις!

Μπορούμε να καταλάβουμε τον **χρόνο** ενός ρήματος, αν φτιάξουμε μια χρονογραμμή, με βάση τη θέση του ομιλητή/της ομιλήτριας, όπως η παρακάτω:

Τα ρήματα, ανεξάρτητα από τον χρόνο τους, έχουν μέσα τους **σημασία**. Η σημασία αυτή μας δείχνει από ποια πλευρά, **όψη** ή οπτική γωνία βλέπουμε το γεγονός.

Για παράδειγμα, η όψη μπορεί να μας δείχνει:

- γίνεται κάτι **σύντομα, στιγμιαία** ή **διαρκεί περισσότερο**;
- το γεγονός ή η ενέργεια έχει ένα ξεκάθαρο **τέλος ή όριο**;
- το γεγονός ή η ενέργεια **επαναλαμβάνεται**, έχει μια **συνέχεια**;

Τα ρήματα έχουν στη **σημασία** τους την όψη, π.χ.

αγαπώ, ψάχνω (συνεχόμενα),

ξυπνώ (μια στιγμή),

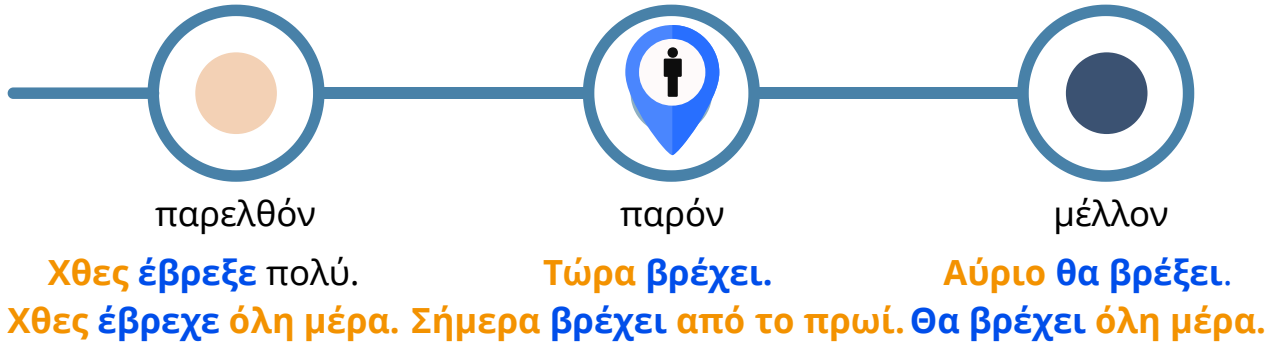
γράφω ένα μείλ (δεν ξέρω ακριβώς τη διάρκεια αλλά ξέρω το τέλος).

Η ρηματική όψη, ή αλλιώς το **ποιόν ενεργείας**, μπορεί να φαίνεται και στη **μορφή (γραμματική)**, εκτός από τη σημασία, δηλαδή στον τρόπο με τον οποίο σχηματίζουμε τα ρήματα.

Φτιάχνω λέξεις και προτάσεις!

Μπορούμε να ξεχωρίσουμε τον ρηματικό χρόνο από τη ρηματική όψη (το ποιόν ενεργείας);
Ποια όψη δείχνει το θέμα του ενεστώτα *βρεχ-* και ποια το θέμα του αορίστου *βρεξ-*;

Παρατηρούμε τις πιο κάτω προτάσεις και συζητάμε για τη ρηματική όψη ή το ποιόν ενεργείας.

Κατά το μεσημέρι, οι νεφώσεις θα **πυκνώνουν**.

Οι άνεμοι θα **πνέουν** κυρίως νοτιοανατολικοί.

Η θερμοκρασία θα **σημειώσει** άνοδο.

Σταδιακά μέχρι το βράδυ ο καιρός θα **βελτιωθεί**.

Στα ελληνικά ο χρόνος και η όψη μάς δείχνουν πότε έγινε και πώς έγινε κάτι.

Η **μη συνοπτική όψη** σχηματίζεται με το **θέμα του ενεστώτα**,
ενώ η **συνοπτική όψη** με το **θέμα του αορίστου**.

Μπορούμε να σκεφτούμε τη **μη συνοπτική** όψη σαν να βλέπουμε ένα **βίντεο tik tok**, ενώ τη **συνοπτική** σαν να παίρνουμε μόνο ένα **στιγμιότυπο** (screenshot).

Φτιάχνω λέξεις και προτάσεις!

10. α) Παρατηρούμε τα ρήματα στην παθητική φωνή και ανακαλύπτουμε τον κανόνα:

συνοπτικός μέλλοντας

Από το μεσημέρι οι νεφώσεις **θα αυξηθούν** και το απόγευμα **θα σημειωθούν** καταιγίδες.
Το βράδυ ο καιρός **θα βελτιωθεί**.

β) Φτιάχνουμε τον κανόνα:

βελτιώνομαι

θα

βελτιω-

-θώ

θα βελτιωθώ

θα βελτιωθώ

θα βελτιω.....

θα βελτιωθεί

θα βελτιωθούμε

θα βελτιωθ.....

θα βελτιωθούν(ε)

11. Διαβάζουμε το δελτίο καιρού και συμπληρώνουμε τα κενά με τα ρήματα στον συνοπτικό μέλλοντα.

Άστατος θα είναι ο καιρός και αυτή την εβδομάδα.

Στα πεδινά _____ (συγκεντρώνομαι) πυκνές νεφώσεις.

Στα ορεινά _____ (εκδηλώνομαι) τοπικές καταιγίδες. Οι

άνεμοι _____ (στρέφομαι) σταδιακά σε νότιους-νοτιοανατολικούς μέχρι 5 μποφόρ.

Η θερμοκρασία δεν _____ (σημειώνω) αξιόλογη μεταβολή και _____ (κυμαίνομαι) από 20 με 21

βαθμούς Κελσίου στο εσωτερικό μέχρι 24 βαθμούς στα παράλια.

Φτιάχνω λέξεις και προτάσεις!

12. (α) Συγκρίνουμε και ανακαλύπτουμε τον κανόνα:

συνοπτικός μέλλοντας

Από το μεσημέρι οι νεφώσεις **θα αυξηθούν** και το απόγευμα **θα σημειωθούν** καταιγίδες.

μη συνοπτικός μέλλοντας

Μετά το μεσημέρι **θα εκδηλώνονται** κατά τόπους καταιγίδες.

(β) Φτιάχνουμε τον κανόνα:

Ο μη συνοπτικός μέλλοντας χρησιμοποιείται για μια πράξη που
_____,
ενώ ο συνοπτικός μέλλοντας χρησιμοποιείται για μια πράξη που
_____.

13. Βάζουμε τα ρήματα του δελτίου καιρού που διαβάσαμε (σελ. 17) στην κατάλληλη στήλη.

	Συνοπτικός μέλλοντας	Μη συνοπτικός μέλλοντας
Ενεργητική φωνή		θα πνέουν,
Παθητική φωνή	θα ανέλθει,	

Φτιάχνω λέξεις και προτάσεις!

14. (α) Διαβάζουμε τις πιο κάτω προτάσεις και παρατηρούμε τα ρήματα.
Ποιος είναι ο χρόνος και ποια η φωνή των ρημάτων;

Σημειώθηκε άνοδος της θερμοκρασίας.

Η θερμοκρασία κυμάνθηκε πάνω από τα κανονικά επίπεδα.

Χτες το απόγευμα εκδηλώθηκαν μπόρες σε διάφορα σημεία του νησιού.

Μεταφέρθηκε σκόνη από τη Σαχάρα.

(β) Παρατηρούμε πώς σχηματίζονται τα ρήματα στον αόριστο παθητικής φωνής:

→ **εκδηλώνομαι**

→
εκδηλώ**θη**κα
εκδηλώ**θη**κες
εκδηλώ**θη**κε
εκδηλω**θή**καμε
εκδηλω**θή**κατε
εκδηλώ**θη**καν/
εκδηλω**θή**κανε

→ **μεταφέρομαι**

→
μεταφέρ**θη**κα
μεταφέρ**θη**κες
μεταφέρ**θη**κε
μεταφερ**θή**καμε
μεταφερ**θή**κατε
μεταφέρ**θη**καν/
μεταφερ**θή**κανε

(γ) Γράφουμε τα ρήματα των πιο κάτω προτάσεων στον ενεστώτα και τον αόριστο.

Θα παρατηρούνται αραιές νεφώσεις. (παρατηρώ - παρατηρούμαι)

ενεστώτας: _____ αόριστος: _____

Θα σημειωθεί σταδιακή άνοδος της θερμοκρασίας. (σημειώνω - σημειώνομαι)

ενεστώτας: _____ αόριστος: _____

Ο καιρός θα βελτιωθεί σταδιακά μέχρι το βράδυ. (βελτιώνω - βελτιώνομαι)

ενεστώτας: _____ αόριστος: _____

Οι ψυχροί άνεμοι θα μετακινηθούν προς τα δυτικά. (μετακινώ - μετακινούμαι)

ενεστώτας: _____ αόριστος: _____

15. (α) Διαβάζουμε το πιο κάτω κείμενο και κυκλώνουμε τις λέξεις και φράσεις που δεν ξέρουμε.

Τεχνολογική πρόοδος και περιβάλλον

Ζούμε στην εποχή της τεχνητής νοημοσύνης. Με το πάτημα ενός κουμπιού μπορούν να γίνουν τα πάντα. Δίνουμε οδηγίες στον υπολογιστή και μέσα σε λίγα λεπτά έχουμε κείμενα και εικόνες, όπως ακριβώς τα ζητήσαμε. Και δεν είναι μόνο αυτό. Ακόμα και ρομπότ – οικιακοί βοηθοί έχουν κατασκευαστεί: υπακούουν εντολές, κάνουν του κόσμου τις δουλιές και αποδεικνύονται... σωστοί υπηρέτες των ανθρώπων! Όλα αυτά, βέβαια, αποτελούν συνέχεια της τεράστιας τεχνολογικής προόδου που ξεκίνησε με τη βιομηχανική επανάσταση και την ανακάλυψη της ατμομηχανής και του ηλεκτρισμού. Έχουμε, όμως, λύσει όλα μας τα προβλήματα; Πώς θα είναι το μέλλον μας;

Εδώ και δεκαετίες, επιστήμονες, περιβαλλοντιστές και ακτιβιστές κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου: η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας δεν φέρνει μόνο καλά. Η κατασκευή των μηχανών που μας βοηθούν καθημερινά μπορεί να οδηγήσει σε σταδιακή καταστροφή του περιβάλλοντος. Η συνεχής άντληση μη ανανεώσιμων φυσικών ορυκτών πόρων, όπως τα μέταλλα, το πετρέλαιο και ο άνθρακας, δεν μπορεί να συνεχιστεί. Τα αποτελέσματα της κλιματικής αλλαγής είναι πλέον εμφανή: η αύξηση της θερμοκρασίας προκαλεί συχνές πυρκαγιές και η μόλυνση της ατμόσφαιρας έχει καταστροφικές συνέπειες στην υγεία μας. Διεθνείς οργανισμοί τονίζουν ότι μόνο εάν στραφούμε εντατικά στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας θα δούμε φως στο τούνελ...

Κείμενο της συγγραφικής ομάδας

Τι μπορεί να σημαίνουν αυτές οι λέξεις;
Συζητάμε για τη σημασία τους
με τον/τη διπλανό/διπλανή μας.
Όπου χρειάζεται, χρησιμοποιούμε λεξικό.

Διαβάζω, γράφω, μιλάω, ακούω...

(β) Διαβάζουμε πάλι προσεκτικά και επιλέγουμε τη σωστή απάντηση για τις πιο κάτω προτάσεις:

Καθώς διαβάζουμε, βρίσκουμε την απάντηση στο κείμενο και υπογραμμίζουμε τα σημεία.

	ΝΑΙ	ΟΧΙ
Η τεχνητή νοημοσύνη είναι βοηθητική για τον άνθρωπο.	☒	☐
Κατά τη βιομηχανική επανάσταση είχαμε σημαντικές εφευρέσεις.	☐	☐
Η τεχνολογική πρόοδος επηρεάζει θετικά το περιβάλλον.	☐	☐
Οι επιστήμονες προειδοποιούν για τους κινδύνους από την κατασκευή μηχανών.	☐	☐
Το πετρέλαιο και ο άνθρακας είναι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.	☐	☐
Η μείωση της θερμοκρασίας προκαλεί συχνές πυρκαγιές.	☐	☐
Η ατμοσφαιρική ρύπανση είναι πολύ επικίνδυνη για τον άνθρωπο.	☐	☐
Η χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας καταστρέφει το περιβάλλον.	☐	☐

16. Αντιστοιχίζουμε τις λέξεις ή φράσεις με τους ορισμούς.

Ο περιβαλλοντιστής/
Η περιβαλλοντίστρια...

...είναι η αλλαγή του κλίματος της γης, δηλαδή της θερμοκρασίας, του καιρού και των εποχών, που έχει ως αποτέλεσμα την υπερθέρμανση του πλανήτη.

Ο ακτιβιστής/
Η ακτιβίστρια...

...είναι μορφές ενέργειας που προέρχονται από τη φύση, όπως ο άνεμος, το νερό και ο ήλιος.

Μη ανανεώσιμες
πηγές ενέργειας...

...είναι αυτές που δεν ανανεώνονται εύκολα από τη φύση.

Ανανεώσιμες πηγές
ενέργειας...

...αγαπά το φυσικό περιβάλλον και θέλει να το προστατεύσει.

Κλιματική αλλαγή...

...αγωνίζεται για τα ζητήματα που απασχολούν την κοινωνία.

Τι σημαίνει;

17. Συμπληρώνουμε τις προτάσεις με την κατάλληλη λέξη.

Συμβουλευόμαστε το λεξικό μας.
Ποιες λέξεις γνωρίζουμε από άλλα μαθήματα;

*διάγραμμα, κλιματολογικές συνθήκες,
γόνιμα, ορυκτοί πόροι, υδρογονάνθρακες,
γαιάνθρακες, ηλιακή ενέργεια, βαρύτητα,
πετρώματα, υπέδαφος, καυσαέρια,
γεωλογία*

- Μπορούμε να χρησιμοποιούμε την _____ για να ζεσταίνουμε το νερό.
- Οι _____ αποτελούνται από υδρογόνο και άνθρακα και χρησιμεύουν ως καύσιμα.
- Για να βγάλουν καρπούς τα δέντρα, πρέπει τα εδάφη να είναι _____.
- Η _____ είναι η επιστήμη που μελετάει τη γη και τα _____.
- Η _____ προκαλεί την πτώση των αντικειμένων στη γη.
- Η ρύπανση της ατμόσφαιρας στις πόλεις οφείλεται κυρίως στα _____.
- Το φαινόμενο του θερμοκηπίου επηρεάζει τις _____.
- Στο _____ της χώρας βρέθηκε πετρέλαιο.
- Σύμφωνα με αυτό το _____, η θερμοκρασία θα συνεχίσει να αυξάνεται τα επόμενα χρόνια.
- Το φυσικό αέριο και το πετρέλαιο είναι _____.
- Οι _____ είναι καύσιμα που βγαίνουν από τη γη.

Φτιάχνω λέξεις και προτάσεις!

18. (α) Διαβάζουμε τις προτάσεις και κυκλώνουμε τα ουδέτερα ουσιαστικά.

Σβήνουμε πάντα το φως για εξοικονόμηση ενέργειας.

Τον τελευταίο καιρό υπάρχει μεγάλο ενδιαφέρον για την κλιματική αλλαγή.

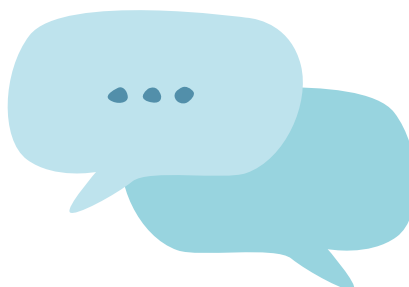
Το φυσικό περιβάλλον κινδυνεύει από τη ραγδαία τεχνολογική ανάπτυξη.

Οι επιστήμονες ανησυχούν για το μέλλον της ανθρωπότητας.

Μην αφήνεις ανοιχτά τα φώτα, όταν δεν χρειάζεται!

Πρέπει να γίνουν άμεσες ενέργειες για την προστασία του περιβάλλοντος.

(β) Παρατηρούμε προσεκτικά τα ουσιαστικά που κυκλώσαμε και συζητάμε: Σε τι μοιάζουν και σε τι διαφέρουν;

Φτιάχνω λέξεις και προτάσεις!

19. Μελετάμε προσεκτικά την κλίση των πιο κάτω ουδέτερων ουσιαστικών και συμπληρώνουμε τα κενά.

ΕΝΙΚΟΣ

(ονομαστική) το περιβάλλον

(γενική) του περιβάλλοντος

(αιτιατική) το περιβάλλον

(κλητική) περιβάλλον

ΕΝΙΚΟΣ

το ενδιαφέρον

του

το

.....

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ

(ονομαστική) τα περιβάλλοντα

(γενική) των περιβαλλόντων

(αιτιατική) τα περιβάλλοντα

(κλητική) περιβάλλοντα

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ

τα

των

τα

.....

ΕΝΙΚΟΣ

(ονομαστική) το φως

(γενική) του φωτός

(αιτιατική) το φως

(κλητική) φως

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ

τα φώτα

των φώτων

τα φώτα

φώτα

Φτιάχνω λέξεις και προτάσεις!

20. Επιλέγουμε την κατάλληλη απάντηση και φτιάχνουμε προτάσεις με νόημα.

1. Κανείς δεν μπορεί να γνωρίζει ποιο θα είναι _____ της ανθρωπότητας.

- α. του μέλλοντος
- β. τα μέλλοντα
- γ. το μέλλον

2. Η καταστροφή _____ έχει αρνητικές συνέπειες για την υγεία μας.

- α. του περιβάλλοντος
- β. τα περιβάλλοντα
- γ. των περιβαλλόντων

3. Το φυσικό περιβάλλον συχνά απειλείται από _____ των μεγάλων βιομηχανιών.

- α. των συμφερόντων
- β. τα συμφέροντα
- γ. του συμφέροντος

4. Η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος είναι _____ όλων μας.

- α. καθήκον
- β. καθήκοντα
- γ. καθηκόντων

5. Την Ημέρα της Γης, σβήνουμε _____ για μία ώρα.

- α. των φώτων
- β. τα φώτα
- γ. του φωτός

6. Τα τελευταία _____ στο σχολείο ανάγκασαν τη Βοηθό Διευθύντρια να επικοινωνήσει με τις οικογένειες των μαθητών και των μαθητριών που εμπλέκονταν.

- α. γεγονός
- β. γεγονότος
- γ. γεγονότα

Φτιάχνω λέξεις και προτάσεις!

21. Μελετάμε τα υπογραμμισμένα επίθετα και συζητάμε:

- Τι σημαίνουν κάθε φορά;
- Τι παρατηρούμε σε σχέση με το αρσενικό και το θηλυκό;
- Πού τονίζονται όλα τα επίθετα;

Ο γιατρός έγραψε στο δικαιολογητικό ότι ο μαθητής είναι ασθενής και δεν μπορεί να πάρει μέρος στην τελική εξέταση.

Παρατηρείται συνεχής βροχόπτωση στα ορεινά.

Λόγω της κακοκαιρίας το ταξίδι δεν ήταν ασφαλές.

Θυμάμαι ότι:

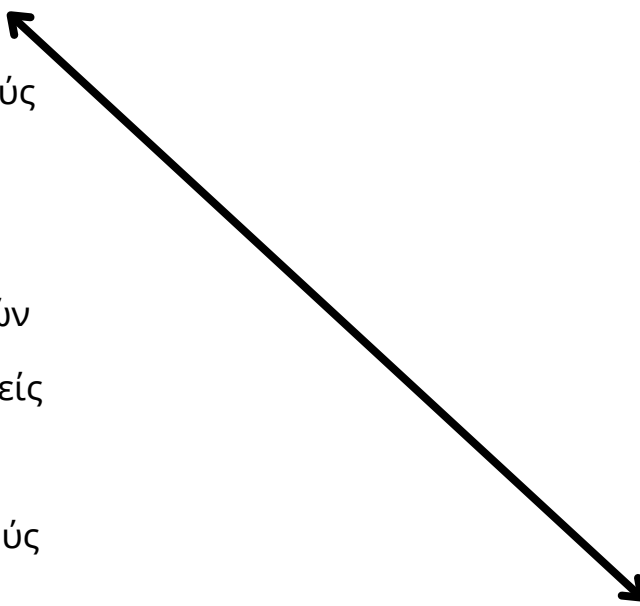
Τα επίθετα έχουν το ίδιο γένος, αριθμό και πτώση με τα ουσιαστικά που συνοδεύουν!

22. Αντιστοιχίζουμε τα επίθετα με τα ουσιαστικά, όπως στο παράδειγμα.

η ασφαλής
της ασφαλούς
τον ασφαλή
οι ασφαλείς
των ασφαλών
τους ασφαλείς
το ασφαλές
του ασφαλούς
τα ασφαλή

μεταφορικά μέσα
δρόμους
ταξιδιού
διαδρομές
μονοπάτι
χρήσης
καταφυγίων
τρόπο
μέθοδος

Φτιάχνω λέξεις και προτάσεις!

23. Κοιτάζουμε ξανά τα παραδείγματα στην προηγούμενη σελίδα και συμπληρώνουμε τα κενά.

ο ασφαλής
του ασφαλούς
τον ασφαλ.....

η ασφαλ.....
της ασφαλ.....
την ασφαλή

το ασφαλές
του ασφαλ.....
το ασφαλ.....

οι ασφαλ.....
των ασφαλ.....
τους ασφαλ.....

οι ασφαλείς
των ασφαλών
τις ασφαλείς

τα ασφαλ.....
των ασφαλ.....
τα ασφαλ.....

24. Φτιάχνουμε προτάσεις συνδυάζοντας τα πιο κάτω επίθετα με τα ουσιαστικά.

αιιθαλής, -ής, -ές διαρκής, -ής, -ές δυσμενής, -ής, -ές πρωτοφανής, -ής, -ές

καιρικές συνθήκες καύσωνας φυτά καταστροφές

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Προσοχή! Επιλέγουμε την κατάληξη του επιθέτου που ταιριάζει στην πρότασή μας!
Συμβουλευόμαστε το λεξικό για τη σημασία των επιθέτων.

Μιλάω, διαβάζω, ακούω, γράφω...

25. Παρατηρούμε τις πιο κάτω εικόνες και συζητάμε για την ανακύκλωση:

- Τι είναι η ανακύκλωση;
- Τι μπορούμε να ανακυκλώσουμε;
- Γιατί πρέπει να ανακυκλώνουμε;

Βρίσκουμε πληροφορίες στο διαδίκτυο για την ανακύκλωση και τη σημασία της.

Μιλάω, διαβάζω, ακούω, γράφω...

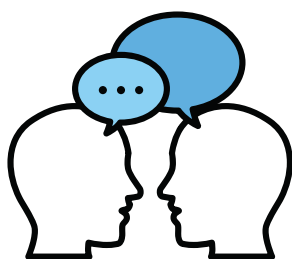
26. Παρατηρούμε τις πιο κάτω εικόνες και συζητάμε:

- Πώς μπορούμε να εξοικονομήσουμε ενέργεια;
- Τι μπορούμε να κάνουμε για την προστασία του περιβάλλοντος;
- Ποιες καλές πρακτικές εφαρμόζουμε στο σπίτι μας;

27. Χωριζόμαστε σε ομάδες και επιχειρηματολογούμε:

- Ποιο είναι καλύτερο; Το ποδήλατο ή το αυτοκίνητο; Γιατί;

Σκέφτομαι:

- τι είναι πιο εύκολο;
- τι είναι πιο δύσκολο;
- τι είναι καλό για το περιβάλλον;
- τι είναι καλό για την υγεία μας;

Τι είναι η επιχειρηματολογία;

Σε μια συζήτηση, χρησιμοποιούμε επιχειρήματα για να:

- α) υποστηρίξουμε την άποψή μας,
- β) διαφωνήσουμε με την άποψη των άλλων.

Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε παραδείγματα.

Παρουσιάζουμε τις σκέψεις μας και φτάνουμε σε συμπεράσματα.

Για τις φράσεις που χρησιμοποιούμε για να εκφράσουμε τη συμφωνία ή τη διαφωνία μας, μπορείς να κοιτάξεις στην Ενότητα 1, σελ. 33.

Γράφω, διαβάζω, μιλάω, ακούω...

28. Φτιάχνουμε συνεργατικά τη δική μας πρόσκληση για μια περιβαλλοντική εκδήλωση που θα γίνει στο σχολείο μας. Αναφέρουμε:

- Τι εκδήλωση είναι; π.χ. μια δεντροφύτευση, η δημιουργία καταστήματος με μεταχειρισμένα προϊόντα (π.χ. ρούχα), μια επίσκεψη σε εργοστάσιο ανακύκλωσης, μια συνάντηση για κατασκευή προϊόντων με μεταχειρισμένα υλικά κ.ά.
- Πότε και πού θα γίνει η εκδήλωση;
- Σε ποιους/ποιες απευθύνεται;
- Ποιος είναι ο στόχος;
- Τι θα περιλαμβάνει;

Ελάτε μαζί μας!

Ανταλλάσσουμε προσκλήσεις με τις άλλες ομάδες και τις διαβάζουμε προσεκτικά. Τι παρατηρούμε; Τι θα μπορούσε να αλλάξει στη γλώσσα, τη δομή ή το περιεχόμενο; Συζητάμε και κάνουμε αλλαγές, για να γίνουν τα κείμενά μας πιο αποτελεσματικά.

Γράφω, διαβάζω, μιλάω, ακούω...

29. Γράφω ένα μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (email) στον/στη δήμαρχο της πόλης μας και κάνω εισηγήσεις για:

- την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, και
- τη διοργάνωση περιβαλλοντικών δράσεων.

Νέο μήνυμα

Προς Cc Bcc

Θέμα

Αξιότιμε/Αξιότιμη κύριε/κυρία δήμαρχε,

Σας γράφω αυτήν την επιστολή για να ...

Αποστολή

Θα μας βοηθήσει το σχεδιάγραμμα στην επόμενη σελίδα.
Αφού γράψουμε, διαβάζουμε ξανά προσεκτικά τα κείμενά μας και
κάνουμε αλλαγές με τη βοήθεια της καθηγήτριας/
του καθηγητή μας.

Πώς γράφω ένα επίσημο email

Θέμα: Προτάσεις για την Προστασία του Περιβάλλοντος και Περιβαλλοντικές Δράσεις

1. Εισαγωγή (1-2 προτάσεις)

- * Χαιρετισμός
- * Έκφραση ενδιαφέροντος για το περιβάλλον της πόλης

2. Προτάσεις για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος (2-3 σημεία)

- * Προτάσεις για διαχείριση απορριμμάτων/ανακύκλωση
- * Προτάσεις για προστασία πρασίνου/δενδροφυτεύσεις
- * Προτάσεις για μείωση ρύπανσης (π.χ. ατμοσφαιρικής, ηχορύπανσης)

3. Προτάσεις για διοργάνωση περιβαλλοντικών δράσεων (2-3 σημεία)

- * Ιδέες για εκδηλώσεις (π.χ. καθαρισμοί, δενδροφυτεύσεις)
- * Ιδέες για εκπαιδευτικά προγράμματα/ ενημέρωση πολιτών
- * Προτάσεις για συνεργασίες (π.χ. με σχολεία, ΜΚΟ)

4. Κλείσιμο (1-2 προτάσεις)

- * Έκφραση ελπίδας για εξέταση των προτάσεων
- * Διαθεσιμότητα για περαιτέρω συζήτηση/συνεργασία
- * Ευχαριστίες

5. Υπογραφή

- * Το όνομά σας
- * Στοιχεία επικοινωνίας (προαιρετικά)

Θυμάμαι ότι:
Ένα **email** έχει **προσφώνηση** και **αποφώνηση**!

Μαθαίνω για τις γλώσσες και τους πολιτισμούς!

30. Παρατηρούμε τα παρακάτω κείμενα από ιστότοπους για τον καιρό.

- Σε ποιες γλώσσες είναι γραμμένα; Σε ποιες περιοχές αναφέρονται;
- Ποιες πληροφορίες μάς δίνουν; Τι καιρό θα κάνει σε κάθε περιοχή;
- Ποιες λέξεις καταλαβαίνουμε; Ποιες μοιάζουν με ελληνικές λέξεις;
- Πώς πρέπει να τα διαβάσουμε, για να ξέρουμε τι καιρό θα κάνει κάθε μέρα;

ГИДРОМЕТЦЕНТР РОССИИ
О погоде - из первых рук

Новости Прогнозы Фактические

Москва (ВДНХ) Другой город Санкт-Петербург 12° Сочи (Адлер) 22°

Воскресенье, 16 октября 12:00 (время местное)	Воскресенье, 16 октября День	Понедельник, 17 октября Ночь	Понедельник, 17 октября День
 10.6° Ветер юго-западный, 1 м/с. Влажность 53%. Давление 759 мм рт.ст.	 11..13° Облачно с прояснениями. Без осадков. Ветер юго-западный, южный 5-10 м/с	 3..5° Облачно. Местами небольшой дождь, на западе области местами умеренный. Ветер юго-западный 5-10 м/с, местами порывы до 15 м/с	 8..10° Облачно. Небольшой дождь, местами умеренный. Ветер юго-западный 5-10 м/с, местами порывы до 15 м/с

Прогноз на 7 дней Прогноз осадков на 2 часа Радары Погода за окном в Москве Температура воды в морях Видеопрогнозы

دمشق، سوريا

10/19 الأربعاء 10/18 الثلاثاء 10/17 الاثنين 10/16 اليوم

10/19 الأربعاء	10/18 الثلاثاء	10/17 الاثنين	10/16 اليوم
نهاراً 27° صاف	نهاراً 29° صاف	نهاراً 30° صاف	نهاراً 29° صاف
ليلاً 14° غيوم متفرقة	ليلاً 15° صاف	ليلاً 18° صاف	ليلاً 18° صاف

Συνήθως πληροφορούμαστε για τον καιρό από το κινητό τηλέφωνο ή το διαδίκτυο. Εκεί υπάρχουν πολυτροπικά κείμενα, εύκολα να τα καταλάβουμε σε όποια γλώσσα κι αν είναι γραμμένα.

Μαθαίνω για τις γλώσσες και τους πολιτισμούς!

31. Γράφουμε τις παρακάτω λέξεις σε άλλες γλώσσες που ξέρουμε.

- Ψάχνουμε στο Εικονογραφημένο Λεξικό Φυσικής για το Σχολείο (ΕΛεΦυΣ) <https://elefys.e-me.edu.gr>.
- Τι σημαίνουν οι λέξεις; Πώς σχηματίστηκαν (ετυμολογία);
- Ποιες λέξεις γνωρίζουμε από άλλα μαθήματα;
- Τι παρατηρούμε;

γεωλογία
γεωγραφία
θερμόμετρο
ατμόσφαιρα
πλανήτης
ρομπότ
άτομο
φαινόμενο του
θερμοκηπίου

Πολλές λέξεις που χρησιμοποιούμε σε διάφορες επιστήμες στηρίζονται στα αρχαία ελληνικά.

Πηγή φωτογραφιών:

Γιώργος Τσαλακός - Αντώνης Τσάκωνας,

Περιγραφικός και εικονογραφημένος κατάλογος οργάνων Φυσικής, Λευκωσία, 2018

https://sch.cy/sch/178/perigrafikos_eikonografimenos_katalogos_organon_fysikis.pdf

32. Ζώα, φυτά, πόλεις, πράγματα...

- Χωριζόμαστε σε ομάδες.
- Δύο άτομα μένουν έξω από τις ομάδες: ο ένας/η μία θα είναι ο οργανωτής/η οργανώτρια του παιχνιδιού και ο άλλος/η άλλη ο/η γραμματέας.
- Ο/Η οργανωτής/οργανώτρια του παιχνιδιού λέει το όνομα μιας χώρας.
- Κάθε ομάδα έχει στη διάθεσή της ένα λεπτό, για να γράψει σε μια κόλλα στα γρήγορα ένα ζώο, ένα φυτό/δέντρο/λουλούδι, μια πόλη και ένα πράγμα (π.χ. παραδοσιακό φαγητό, διάσημο κτήριο) που συναντάμε στη χώρα αυτή. Κάθε ομάδα δίνει τις απαντήσεις της σε δύο ξεχωριστές κόλλες (άρα δύο άτομα από την ομάδα πρέπει να γράφουν ταυτόχρονα).
- Κάθε ομάδα που τελειώνει σηκώνει το χέρι και ο/η γραμματέας μαζεύει μία από τις κόλλες με τις απαντήσεις της. Ο/Η γραμματέας βάζει τις κόλλες των ομάδων σε σειρά και τις αριθμεί, ξεκινώντας από την κόλλα της ομάδας που απάντησε πρώτη.
- Ο/Η γραμματέας διαβάζει τις απαντήσεις της πρώτης ομάδας. Εάν είναι όλες σωστές, κερδίζει αυτή η ομάδα. Εάν η πρώτη ομάδα δώσει λανθασμένη απάντηση, τότε ο/η γραμματέας καλεί τη δεύτερη ομάδα να διορθώσει την απάντηση, προτείνοντας τη δική της απάντηση. Εάν η δεύτερη ομάδα δώσει σωστή απάντηση, τότε «κλέβει» τη νίκη από την πρώτη ομάδα και κερδίζει αυτή. Εάν κάνει και η δεύτερη ομάδα λάθος, τότε προχωράμε στην τρίτη ομάδα κ.ο.κ.
- Έπειτα ο/η οργανωτής/οργανώτρια λέει το όνομα μιας άλλης χώρας και προχωράμε στον επόμενο γύρο.
- Νικήτρια είναι η ομάδα που θα κερδίσει τους πιο πολλούς γύρους.

Μια γρήγορη αναζήτηση στη
Wikipedia
θα σε βοηθήσει!

33. Μάντεψε πού...

Ο διπλανός/Η διπλανή μου επιλέγει μια χώρα που θα ήθελε να επισκεφτεί. Του/Της κάνω ερωτήσεις για το περιβάλλον, το κλίμα, τη γεωγραφική θέση, καθώς και τη χλωρίδα και την πανίδα της χώρας, ώστε να μαντέψω σωστά ποια χώρα επέλεξε. Συνεχίζω εγώ...

34. Διαβάζουμε το παρακάτω κείμενο από το βιβλίο της Βιολογίας και απαντάμε:

- Από πότε οι άνθρωποι εξερευνούν τον κόσμο και το περιβάλλον;
- Πώς μας βοηθούν αυτές οι γνώσεις στη ζωή μας;

Από τα αρχαία χρόνια, ο άνθρωπος προσπαθεί να εξερευνήσει και να κατανοήσει τόσο τον ίδιο τον εαυτό του όσο και τον κόσμο που τον περιβάλλει. Οι γνώσεις που έχουν αποκτηθεί μέχρι σήμερα, και που συνεχίζουν να αποκτούνται, μας βοηθούν να βελτιώνουμε την καθημερινή μας ζωή και το επίπεδο της υγείας μας, αλλά και μας δίνουν τη δυνατότητα να διαχειριζόμαστε με σωστό τρόπο το περιβάλλον μας.

Βιολογία Α΄ Γυμνασίου, Μέρος Α΄, σελ. 14

Οι φυσικές επιστήμες είναι οι επιστήμες που μελετούν τα φυσικά φαινόμενα.

Οι φυσικές επιστήμες που μελετάμε στο σχολείο είναι η **Φυσική**, η **Βιολογία** και η **Χημεία**.

35. Βρίσκουμε τα λήμματα ατμόσφαιρα και φαινόμενο του θερμοκηπίου στο ΕΛεΦΥΣ.

α) Πώς μπορώ να εξηγήσω τι είναι με απλά λόγια;

β) Παρακολουθούμε το παρακάτω εκπαιδευτικό βίντεο, συμβουλευόμαστε το ΕΛεΦΥΣ και απαντάμε:

- Τι είναι η ατμόσφαιρα;
- Τι υπάρχει μέσα στην ατμόσφαιρα;
- Τι προκαλεί η υπερθέρμανση του πλανήτη;
- Τι είναι το φαινόμενο του θερμοκηπίου;

Γεωγραφία | Ατμόσφαιρα - Φαινόμενο Θερμοκηπίου | Στ' Δημοτικού Επ. 125

<https://elearning.schools.ac.cy/index.php/el/mathainoume-sto-spiti/video/228-ypeth125>

Πρόγραμμα Τηλε-εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας, Αθλητισμού και Νεολαίας Κύπρου σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων Ελλάδας

35. Διαβάζουμε το παρακάτω κείμενο για τα ζώα και τα φυτά της Κύπρου και συζητάμε:

- Τι μας δυσκολεύει;
- Τι μπορούμε να κάνουμε για να το καταλάβουμε;

Με τον όρο πανίδα εννοούμε το σύνολο των ζωικών οργανισμών δηλαδή τα ερπετά, τα αμφίβια, τα θηλαστικά, τα πουλιά, τα έντομα, τα ψάρια και διάφορους άλλους μικροοργανισμούς.

Ο φυσικός πλούτος του νησιού μας, η πανίδα και η χλωρίδα, είναι το αποτέλεσμα της εξέλιξης των ειδών μέσα στον χρόνο, κάτω από την επίδραση των ιδιαίτερων κλιματεδαφικών συνθηκών, της γειτνίασης με τρεις ηπείρους (Ευρώπη, Ασία, Αφρική), της μακρόχρονης απομόνωσης του ως νησιού και της επίδρασης του ανθρώπου.

Το αγρινό (*Ovis gmelini orhion*) είδος αγριοπροβάτου, μοναδικό σε ολόκληρο τον κόσμο, είναι το μεγαλύτερο χερσαίο άγριο θηλαστικό που υπάρχει σήμερα στην Κύπρο. Είναι το στολίδι και το καμάρι των κυπριακών δασών. Πιστεύεται ότι ήρθε στην Κύπρο γύρω στο 8000 π.Χ. και ίσως το έφεραν μαζί τους άνθρωποι που ήρθαν να κατοικήσουν στο νησί. Παλαιότερα αφθονούσε σε ολόκληρη την οροσειρά του Τροόδους αλλά και στον Πενταδάκτυλο. Λόγω του εντατικού κυνηγίου ο πληθυσμός του στη διάρκεια της δεκαετίας του 1930 μειώθηκε σε δραματικά επίπεδα με πολύ λίγα ζώα να έχουν απομείνει στο δάσος Πάφου. Μπροστά στον μεγάλο κίνδυνο αφανισμού του, ολόκληρο το Κρατικό Δάσος Πάφου κηρύχθηκε τότε σε απαγορευμένη περιοχή για το κυνήγι.

Πηγή πιο πάνω αποσπασμάτων: Τμήμα Δασών,
https://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/fd66_gr/fd66_gr?OpenDocument

Δουλεύουμε με στρατηγικές!

- Κυκλώνουμε τις λέξεις που είναι επιστημονικοί όροι. Ψάχνουμε τη σημασία τους σε λεξικά, αναζητάμε μια εικόνα ή φωτογραφία στο διαδίκτυο ή βρίσκουμε πώς λέγονται στη δική μας γλώσσα. Μετά βρίσκουμε ορισμούς στο κείμενο.
- Υπογραμμίζουμε τις προτάσεις, κύριες και δευτερεύουσες και τους επιρρηματικούς προσδιορισμούς. Αναζητάμε τη σημασία και τη λειτουργία τους στο κείμενο.
- Χρωματίζουμε με κίτρινο τις φράσεις με ουσιαστικό. Προσπαθούμε να τις ξαναδιατυπώσουμε με ρήμα.
- Χρωματίζουμε με πράσινο τα ρήματα σε παθητική φωνή. Προσπαθούμε να βρούμε το υποκείμενο και το ποιητικό αίτιο.

36. Διαβάζουμε πάλι το κείμενο και απαντάμε:

- Τι είναι η χλωρίδα και η πανίδα ενός τόπου;
- Ποια άλλα ζώα και φυτά συναντάμε στην Κύπρο;
- Κάνουμε μια έρευνα στο διαδίκτυο και τα παρουσιάζουμε στην τάξη με εικόνες και σύντομα κείμενα.

--	--	--

Το αγρινό της Κύπρου είναι μοναδικό και γι' αυτό είναι προστατευόμενο!

Πηγή φωτογραφίας: [https://el.wikipedia.org/wiki/λήμμα «Αγρινό»](https://el.wikipedia.org/wiki/λήμμα_«Αγρινό»), CC BY-SA 3.0 de

37. Φτιάχνουμε ένα κολάζ με φωτογραφίες από την πανίδα και τη χλωρίδα της χώρας καταγωγής μας.

37. Διαβάζουμε το παρακάτω κείμενο από το βιβλίο της Γεωγραφίας και εξηγούμε με δικά μας λόγια:

- Τι είναι το κλίμα;
- Με ποιον τρόπο προσδιορίζουμε το κλίμα ενός τόπου;
- Ποια είναι η διαφορά ανάμεσα στον καιρό και το κλίμα;

Τι είναι το Κλίμα;

Το **κλίμα** είναι ο μέσος όρος του καιρού (των καιρικών συνθηκών) μιας περιοχής. Δηλαδή, πώς είναι συνήθως ο καιρός αυτής της περιοχής, ανά εποχή.

Για να προσδιορίσουμε το κλίμα, μετρούμε επί καθημερινής βάσεως τις καιρικές συνθήκες για μια μεγάλη χρονική περίοδο (25 με 30 χρόνια). Στη συνέχεια υπολογίζουμε τους μέσους όρους για την κάθε καιρική συνθήκη, για κάθε μήνα του χρόνου.

Ο πίνακας 4.2 των στατιστικών δεδομένων του κλίματος της Πάφου θα σε βοηθήσει να καταλάβεις πώς προσδιορίζουμε το κλίμα.

Κλιματικά δεδομένα Πάφου												
Μέσος όρος	I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
Θερμοκρασία (°C)*	11,1	14,1	11,9	19,6	21,6	26,6	27,0	26,2	25,2	23,9	18,2	14,9
Βροχόπτωση (mm)**	94,0	69,0	49,0	24,0	10,0	0,7	0,2	0,2	1,7	31,0	52,0	98,0

*Μέσος όρος μηνιαίας θερμοκρασίας για τη χρονική περίοδο 1981-2010.

**Μέσος όρος μηνιαίας βροχόπτωσης για τη χρονική περίοδο 1961-1990.

Πίνακας 4.2. Κλιματικά δεδομένα Πάφου

Πηγή στατιστικών δεδομένων: Μετεωρολογική Υπηρεσία Κύπρου

Στην Πάφο, ο μέσος όρος της θερμοκρασίας για τον μήνα Ιούλιο είναι 27°C και για τον μήνα Ιανουάριο είναι 11,1°C. Ο μήνας με τη μεγαλύτερη βροχόπτωση είναι ο Δεκέμβριος, 98,0mm.

Το κλίμα της Κύπρου προσδιορίζεται ως Μεσογειακό. Αν και η έκταση της Κύπρου είναι μικρή, 9251km², βάσει των μέσων όρων θερμοκρασίας, μπορούμε να διαιρέσουμε τη χώρα σε τρεις κλιματικές ζώνες:

- στις παράλιες πεδινές περιοχές, με τις ηπιότερες θερμοκρασίες χειμώνα και καλοκαίρι συγκριτικά με τις υπόλοιπες περιοχές,
- στις ορεινές περιοχές, με τις χαμηλότερες θερμοκρασίες όλο τον χρόνο συγκριτικά με τις υπόλοιπες περιοχές, και
- στην πεδινή ενδοχώρα, με τις υψηλότερες θερμοκρασίες το καλοκαίρι συγκριτικά με τις υπόλοιπες περιοχές.

Γεωγραφία Α΄ Γυμνασίου, σελ. 106-107.

38. Χρησιμοποιώντας το πιο πάνω κείμενο ως παράδειγμα, ετοιμάζουμε μια παρουσίαση για το κλίμα της χώρας και πόλης καταγωγής μας.

39. Διαβάζουμε το παρακάτω ποίημα και συζητάμε:

- Ποια λουλούδια ή φυτά είναι οι πρωταγωνιστές του ποιήματος;
- Βρίσκουμε στο διαδίκτυο φωτογραφίες για κάθε φυτό.
- Πώς παρουσιάζεται το καθένα από αυτά;

Α. Η ΦΥΣΗ ΣΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Η ΦΥΣΗ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΑΠΟ ΤΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΜΑΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

λογοτεχνία
και
οικολογία

Το τριαντάφυλλο

Ο δυόσμος κι ο βασιλικός κι η δόλια μαντζουράνα,¹
κείνα μαλώνουν μοναχά, κείνα τα τρία τ' άνθια
το ποιο είναι τ' ομορφότερο και ποιο μυρίζει κάλλιο².
Πετάχτη το τριαντάφυλλο, το μοσχομυρισμένο,
τους είπε να σωπάσουνε, τους λέει να μη μαλώνουν:
– Σωπάτε βρωμολούλουδα και βρωμοχορταράκια,
τι³ εγώ είμαι το τριαντάφυλλο, το μοσχομυρισμένο,
π' ούλον τον χρόνον κρύβουμαι στις αγκαθιάς τη ρίζα,
το Μάη μήνα φαίνουμαι, την άνοιξη στολίζω,
στολίζω και τις όμορφες κι ούλες τις μαυρομάτες,
κι ούλες με πλέχουν στα μαλλιά για να μοσχοβολούνε.

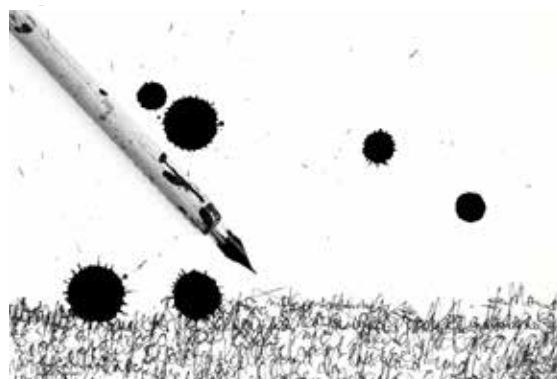

Στα δημοτικά τραγούδια η Φύση έπαιζε πάντοτε καθοριστικό ρόλο, είτε ως πλαίσιο της ανθρώπινης δραστηριότητας είτε ως στοιχείο προώθησης της δράσης, γεγονός δικαιολογημένο αφού ο κόσμος του δημοτικού τραγούδιού είναι αγροτικός, της υπαίθρου. Κάποτε, μάλιστα, η Φύση υμνείται και αντόνομα («προσωποποιείται»), όπως στα τραγούδια που παρατίθενται εδώ.

¹μα(ν)τζουράνα: φυτό, με έντονη οσμή λεβάντας, που χρησιμοποιείται ως καλλωπιστικό αλλά και στη μαγειρική για να νοστιμίσει τα φαγητά.
²κάλλιο: καλύτερα, πιο όμορφα.
³τι: γιατί, επειδή

Ο λόγος ανάγκη της ψυχής. Κείμενα Λογοτεχνίας Β' Γυμνασίου, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, ΥΑΠ, σελ. 21.

48. Βρίσκουμε και άλλα ποιήματα για τη φύση. Διαβάζουμε στους συμμαθητές και στις συμμαθήτριάς μας αυτό που μας αρέσει πιο πολύ και εξηγούμε γιατί μας άρεσε.

Πάμε λίγο ακόμη!

40. Διαβάζουμε τις παρακάτω παροιμίες και συζητάμε:

- Τι σημαίνει η καθεμιά;
- Πότε τις χρησιμοποιούμε;
- Τι κοινό έχουν;

Το σύννεφο φέρνει βροχή.

Μαθημένα τα βουνά απ' τα χιόνια.

Χελιδόνι γύρισε, καλοκαίρι μύρισε.

*Αν ρίξει ο Μάρτης δυο νερά κι ο Απρίλης άλλο ένα,
χαρά σ' αυτόν τον γεωργό που 'χει πολλά σπαρμένα.*

Μαζί με τον βασιλικό ποτίζεται κι η γλάστρα.

Κάθε πράμα στον καιρό του κι ο κολιός τον Αύγουστο.

Υπάρχουν πολλές ελληνικές και κυπριακές παροιμίες που χρησιμοποιούν διάφορα στοιχεία της φύσης για να δώσουν ένα μήνυμα.

41. Βρίσκουμε παροιμίες για τη φύση σε άλλες γλώσσες και τις παρουσιάζουμε στην τάξη.

42. Ψάχνουμε στο διαδίκτυο για το γνωστό τραγούδι «Χρυσοπράσινο φύλλο»:

- Διαβάζουμε τους στίχους του. Πώς παρουσιάζουν την Κύπρο;
- Φτιάχνουμε μια ζωγραφιά με εικόνες από το τραγούδι.

Πώς τα πήγα;

Πώς τα πήγες; Βλέπεις τις εργασίες σου, επιλέγεις εκείνες που θέλεις και τις βάζεις στο portfolio σου. Μετά, γράφεις τι έμαθες στον παρακάτω πίνακα:

Πολύ καλά!

Μια χαρά!

Καλούτσικα!

Μπορώ πολύ πιο καλά!

8. Πόσο πολύ νοιάζεσαι για την υγεία σου;

Σερφάρω στο Διαδίκτυο
με Ασφάλεια

ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ ΚΥΠΡΟΥ

Μαθαίνω πώς να μαθαίνω!

1. Παρατηρούμε τις εικόνες και συζητάμε:

- Τι δείχνουν;
- Πού βρίσκονται οι άνθρωποι;
- Πώς μπορεί να νιώθουν και γιατί;
- Έχεις πάει ποτέ στο Τμήμα Ατυχημάτων και Επειγόντων Περιστατικών;

1

2

3

4

5

6

Φτιάχνουμε ένα συννεφόμελο με λέξεις-κλειδιά για κάθε εικόνα στον πίνακα της τάξης.
Γράφουμε τις λέξεις που δεν ξέρουμε στο Λεξικό της Τάξης, στα ελληνικά και σε άλλες γλώσσες.

Μαθαίνω πώς να μαθαίνω!

2. Παρατηρώ την εικόνα και περιγράφω στον διπλανό μου/στη διπλανή μου τι συμβαίνει στα μέλη της οικογένειας.

Θα σε βοηθήσουν οι λέξεις και οι φράσεις από το πιο κάτω πλαίσιο.

- Νομίζω ότι όλη η οικογένεια έχει ..., - Εγώ πιστεύω ότι ..., έχω στομαχόπονο, έχω πονοκέφαλο, είμαι κρυωμένος/κρυωμένη, είμαι συναχωμένος/συναχωμένη, βήχω, φταρνίζομαι, έχω πρόβλημα με τα μάτια μου, πρέπει να με δει παθολόγος, ανεβαίνει/κατεβαίνει ο πυρετός, γρίπη, έχω συνάχι, έχω κρυολόγημα, ζαλίζομαι, έχω ρίγη, φάρμακο

3. Δίνουμε συμβουλές για τα μέλη της οικογένειας που είναι άρρωστα.

- Νομίζω ότι πρέπει να πάνε στον/στη ...
- Καλό είναι να πιουν ...

4. Θα ακούσουμε έναν διάλογο ανάμεσα στον Αντρέα και τον γιατρό του.

Πριν ακούσουμε... σκεφτόμαστε...

α) Πότε πήγαμε εμείς στον/στη γιατρό;

- Τι αισθανόμασταν πριν πάμε; Ποια *συμπτώματα* είχαμε;
- Τι έκανε ο/η γιατρός; Πώς μας *εξέτασε*; Τι μας *είπε*; Ποια *διάγνωση* έκανε;

Καθώς ακούμε...

β) Κρατάμε σημειώσεις με τις κατάλληλες πληροφορίες:

Ηχητικό αρχείο 1

Σημειώνουμε λέξεις-κλειδιά,
π.χ. ουσιαστικά και ονοματικές φράσεις,
ρήματα και ρηματικές φράσεις

Σημειώσεις

Ανδρέας

Συμπτώματα:

Γιατρός

Διάγνωση:

γ) Ακούμε ξανά, προσέχουμε τις οδηγίες που δίνει ο γιατρός και γράφουμε τι πρέπει να κάνει ο Αντρέας για τη διατροφή του.

Γράφω τι πρέπει να καταναλώνει:

Γράφω τι δεν πρέπει να καταναλώνει:

Διορθώνουμε τις σημειώσεις που κρατήσαμε με τον διπλανό ή τη διπλανή μας. Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε λεξικά ή ψηφιακές εφαρμογές.

Αφού ακούσουμε...

δ) Συζητάμε:

- Ποια πληροφορία δεν μπορέσαμε να βρούμε;
- Τι μας δυσκόλεψε; Γιατί;
- Ποιες λέξεις μάθαμε πέρσι; Ποιες καινούριες λέξεις μάθαμε σήμερα;
- Δίνουμε μια δική μας συμβουλή στον Αντρέα για να γίνει γρήγορα καλά!

Τι σημαίνει;

5. Αντιστοιχίζουμε τις λέξεις ή φράσεις με τις εικόνες.

Έχω πυρετό.

Φταρνίζομαι./
Έχω συνάχι.

Πονάει η κοιλιά/
το στομάχι μου.

Βήχω./Έχω βήχα.

~~Έχω ίωση./ Έχω γρίπη.~~

Κάνω εμετούς.

Έχω πονοκέφαλο./
Πονάει το κεφάλι μου.

Πονάει ο λαιμός μου./Έχω πονόλαιμο.

Ζαλίζομαι.

Έχω ίωση/ Έχω γρίπη.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Τι σημαίνει;

6. Ο κύριος Ιωάννου είχε πόνο στο αριστερό του χέρι. Ποιους γιατρούς μπορεί να επισκέφτηκε;

Στην πρώτη στήλη γράφουμε τον αριθμό της εικόνας που αντιστοιχεί με την ειδικότητα και στη δεύτερη στήλη σημειώνουμε σε ποιες ειδικότητες μπορεί να πήγε, όπως στο παράδειγμα.

	Αριθμός εικόνας	Μπορεί να πήγε;
ο/η γενικός ιατρός/ παθολόγος	1	✓
ο/η οφθαλμίατρος		
ο/η οδοντίατρος		
ο/η καρδιολόγος		
ο/η δερματολόγος		
ο/η ωτορινολαρυγγολόγος (Ωριλά)		
ο/η ορθοπεδικός		
ο/η αλλεργιολόγος		
ο/η γυναικολόγος		
ο/η παιδίατρος		
ο/η κτηνίατρος		
ο/η ακτινολόγος		
ο/η ψυχίατρος		
ο/η χειρουργός		

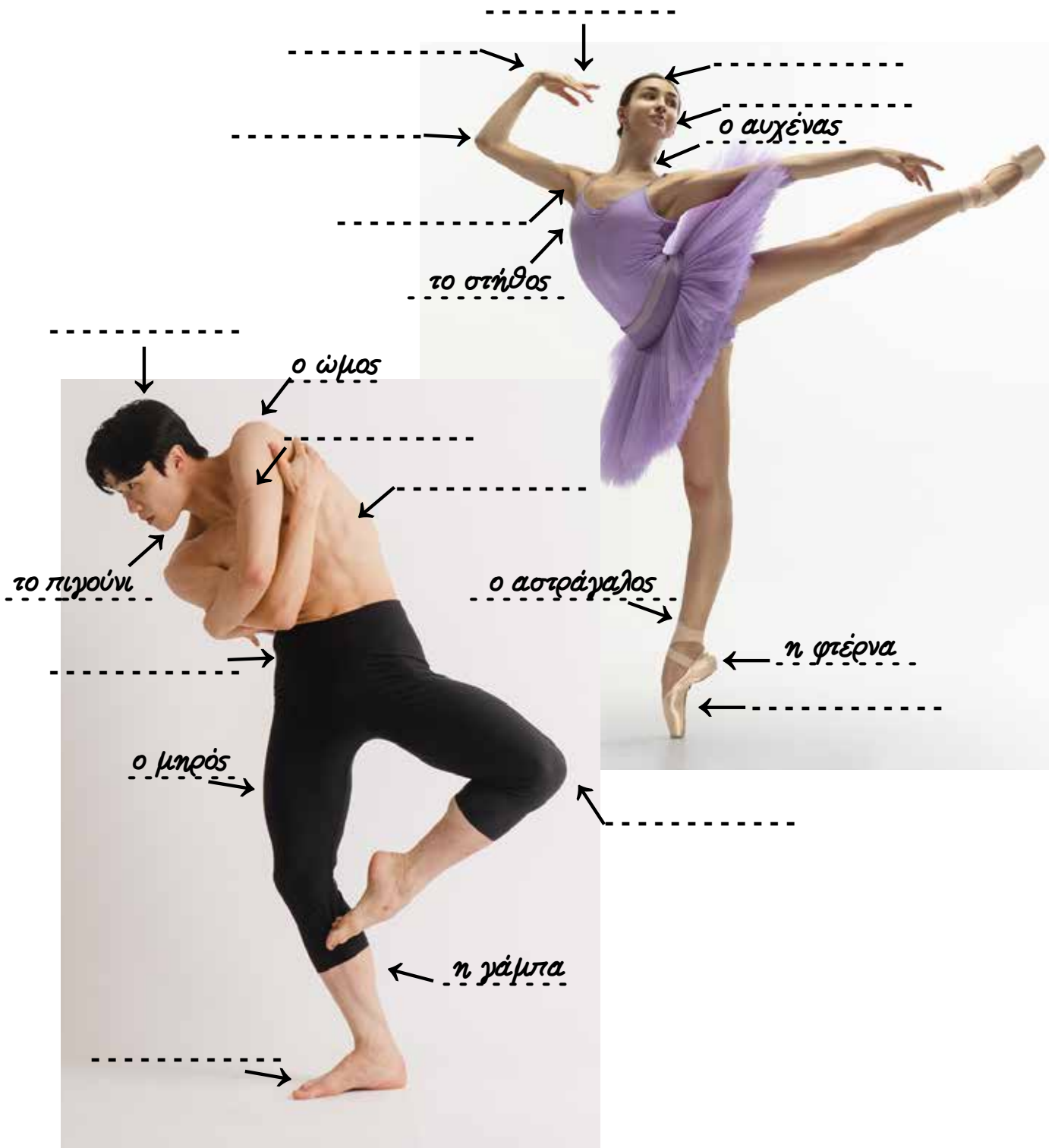

Τι σημαίνει;

7. Συμπληρώνουμε τα κενά με τα κατάλληλα μέρη τους σώματος από το γκρι πλαίσιο.

το πέλμα, τα δάχτυλα/δάκτυλα του χεριού, ο αγκώνας, ο καρπός, το μπράτσο, ο θώρακας, το κεφάλι, το μέτωπο, το μάγουλο, το γόνατο, η μασχάλη, τα δάκτυλα/δάχτυλα του ποδιού, ο γοφός

Τα μέρη του σώματος

Τι σημαίνει;

8. Πες το αλλιώς!

Καθημερινή γλώσσα

**Επίσημη/
Επιστημονική γλώσσα**

Μέρη του σώματος

Επίσημη

1. ο μηρός
2. ο αυχένας
3. το πιγούνι
4. το πέλμα

Καθημερινή

- το σαγόνι
- το μπούτι
- η πατούσα
- ο σβέρκος

Προβλήματα υγείας

Καθημερινή

5. η αρρώστια
6. το κάψιμο
7. το στραμπούληγμα
8. το σπάσιμο

Επίσημη

- το διάστρεμμα
- το έγκαυμα
- η ασθένεια/η νόσος
- το κάταγμα

Τι λέμε για μια αρρώστια;

Καθημερινή

9. κάτι που συμβαίνει στο σώμα μας και δείχνει ότι είμαστε άρρωστοι/άρρωστες
10. δυσκολεύει την αναπνοή μας
11. κάνει ζημιά

Επίσημη

- βλάπτει
- προσβάλλει το αναπνευστικό
- σύμπτωμα μιας ασθένειας

Πώς αντιμετωπίζουμε ένα πρόβλημα υγείας;

Επίσημη

12. τρόποι θεραπείας
13. η λήψη ενός φαρμάκου
14. προφυλάσσομαι, προλαμβάνω
15. η περίθαλψη

Καθημερινή

- τρόποι για να γίνουμε καλά
- τι κάνω για να μην αρρωστήσω
- η φροντίδα
- όταν παίρνω ένα φάρμακο

Ποιες από τις παραπάνω λέξεις χρησιμοποιούμε στο σπίτι και ποιες στο νοσοκομείο, στο ιατρείο, στο φαρμακείο ή στην κλινική; Γιατί;

Φτιάχνω λέξεις και προτάσεις!

9. α) Διαβάζουμε τι γράφει σε ένα άρθρο του ένας ορθοπεδικός και παρατηρούμε τα ουδέτερα ουσιαστικά με **γαλάζιο χρώμα**.

Το **σπάσιμο** ενός οστού λέγεται κάταγμα. Όταν το οστό δεχθεί πιο μεγάλη δύναμη ή πίεση από ό,τι μπορεί να αντέξει, τότε υπάρχει μεγάλη πιθανότητα να σπάσει. Μερικά από τα συμπτώματα είναι ο έντονος πόνος, η ζάλη και ο κρύος ιδρώτας. Αν το σπάσιμο είναι σοβαρό, τότε μπορεί να προκληθεί **πρήξιμο** στην περιοχή. Μερικές φορές η τοποθέτηση νάρθηκα, δηλαδή το **δέσιμο** του σπασμένου οστού με γύψο, μπορεί να βοηθήσει να παραμείνει ακίνητο και να αποκατασταθεί γρηγορότερα. Ίσως χρειαστούν παυσίπονα φάρμακα για τον έλεγχο του πόνου.

Κείμενο της συγγραφικής ομάδας

β) Φτιάχνουμε τον κανόνα.

Οι λέξεις που τελειώνουν σε **-ιμο** είναι που παράγονται από ρήματα και δείχνουν την **ενέργεια**

10. Κατασκευάζουμε κι άλλα ουσιαστικά σε **-ιμο**.

σπάζω	→	έσπασα
δένω	→	
	→	
πρήζω	→	
	→	
ντύνω	→	
πέφτω		
πιάνομαι		

.....σπάσιμo.....

11. Και τώρα αντίστροφα! Βρίσκουμε ρήματα από τα ουσιαστικά.

.....έφτιαξα..... το φτιάξιμο
 το φταίξιμο
 το βάψιμο
 το λούσιμο
 το λιώσιμο
 το γράψιμο

γδέρνω
 ↑
 έγδαρα
 ↑
 γδάρσιμο

Φτιάχνω λέξεις και προτάσεις!

12. α) Διαβάζουμε το κείμενο και σημειώνουμε πιο κάτω 3 πράγματα που φοβάται ο Αμίρ.

Ο Τρόμος της Άσπρης Μπλούζας

Τρομάζω **μήπως** **πάθω** κάτι σοβαρό. Δεν θέλω να αρρωστήσω. Η αλήθεια είναι ότι φοβάμαι τους γιατρούς, πολύ, μα πάρα πολύ. **Φοβάμαι** **μήπως** **έρθουν** κατά πάνω μου με την άσπρη μπλούζα και το στηθοσκόπιο κρεμασμένο στο σβέρκο τους, έτοιμοι να μου ανοίξουν την καρδιά στα δυο. Αλήθεια σας λέω, **ανησυχώ** **μήπως** με **τρυπήσουν** και μου **βάλουν** καμιά ένεση. Ακόμη, **τρέμω** **μην αρρωστήσω** σοβαρά και με **κρατήσουν** όλο το βράδυ μέσα στο νοσοκομείο. **Τρομάζω** **μήπως** **δεν** **έρθουν** οι γονείς μου. Σιχαίνομαι τα νοσοκομεία και τη μυρωδιά τους. Γι' αυτό **φυλάγομαι** **μην αρρωστήσω** και χρειαστεί να με κρατήσουν μέσα.

Κείμενο της συγγραφικής ομάδας

β) Παρατηρούμε τις λέξεις με χρώμα και συζητάμε:

- Τι δείχνουν τα ρήματα με κόκκινο χρώμα;
- Από ποιες λέξεις ακολουθούνται;
- Σε ποια έγκλιση βρίσκονται τα ρήματα με γαλάζιο χρώμα;
- Σε ποια ρηματική όψη;

Φτιάχνω λέξεις και προτάσεις!

13. α) Παρατηρούμε τις ενδιαστικές προτάσεις και ανακαλύπτουμε τον κανόνα:

Τρομάζω μήπως/ μη χάσω τη δουλειά μου.

Φοβάσαι μήπως/ μην πάθεις κάτι κακό.

Ανησυχεί μήπως/ μη χτυπήσει το μωρό.

Τρέμουμε μήπως δε/μη δε γράψουμε στο διαγώνισμα.

Φυλάγεστε μήπως/μην αρρωστήσετε;

Προσέχουν μήπως/μην κολλήσουν καμιά γρίπη.

Έχουν αγωνία/άγχος/φόβο μήπως δεν/μη δεν περάσουν τις εξετάσεις;

β) Φτιάχνουμε τον κανόνα:

τρομάζω	
φοβάμαι	ρήματα που
ανησυχώ	δείχνουν
τρέμω	
φυλάγομαι	

Φοβάμαι μήπως έρθει;
Φοβάμαι μην έρθει;
Φοβάμαι μήπως δεν έρθει;
Φοβάμαι μη δεν έρθει;

σύνδεσμοι
μήπως,
.....

ρήμα συνήθως
στη συνοπτική
.....

Φτιάχνω λέξεις και προτάσεις!

14. Συμπληρώνουμε τις προτάσεις με *μήπως ή μη(ν)* και το ρήμα της παρένθεσης στον κατάλληλο τύπο.

1. Οι μαθητές/μαθήτριες έχουν άγχος *μήπως/μην πάθουν* ... κάτι τη μέρα της εξέτασης. (παθαίνω)
2. Η γιαγιά δεν βγαίνει έξω από το σπίτι αυτές τις μέρες. Προσέχει καμιά ίωση. (κολλάω)
3. Οι ασθενείς ανησυχούν το καινούριο εμβόλιο τους παρενέργειες. (προκαλώ)
4. Ο Γιώργος φοβάται η καινούρια οδοντίατρος του καμιά ένεση. (βάζω)
5. Ο μπαμπάς της Άντρης ανησυχεί δεν καλά η εγχείρησή της. (πηγαίνω)
6. Τα παιδιά φοβούνται κανέναν κλέφτη στο σπίτι. (μπαίνω)
7. Η δασκάλα μας έχει αγωνία δεν τις εξετάσεις. (περνάω)

15. Χρησιμοποιούμε διαφορετικά ρήματα και γράφουμε για τους δικούς μας φόβους και τις δικές μας ανησυχίες.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Συζητάμε με τον διπλανό/τη διπλανή μας ή όλοι και όλες μαζί στην τάξη: *Τι φοβόμαστε πιο πολύ; Μήπως κάτι συμβεί ή μήπως δεν συμβεί;*

16. Διαβάζουμε το πιο κάτω κείμενο και συζητάμε:

- Τι κείμενο είναι; Πού μπορούμε να το βρούμε;
- Πόσο χρήσιμο είναι;

Καθώς το διαβάζεις, υπογράμμισε τις άγνωστες λέξεις. Μπορείς να συνεργαστείς με τους συμμαθητές/ τις συμμαθήτριές σου ή/και να ανοίξεις το λεξικό σου.

Τι μπορεί να έχει μέσα το κουτί Πρώτων Βοηθειών μου;

Για να μπορείτε να αντιμετωπίσετε μικρούς τραυματισμούς και χτυπήματα στο σπίτι, οι ειδικοί συνιστούν να έχετε ένα καλά εξοπλισμένο κουτί Πρώτων Βοηθειών. Το κουτί θα πρέπει να είναι σε ένα σημείο με εύκολη πρόσβαση και να μην είναι κρυμμένο σε ένα ντουλάπι ή κάποιο συρτάρι. Έτσι, θα το βρίσκετε εύκολα, όταν υπάρχει άμεση ανάγκη. Θα πρέπει να φυλάγεται σε ένα στεγνό ή δροσερό μέρος, για να αποτραπεί η οποιαδήποτε ζημιά στο περιεχόμενό του.

Επίσης, θα πρέπει να είστε σίγουροι ότι τα μικρά παιδιά δεν θα έχουν πρόσβαση στο κουτί. Οι περισσότεροι επιλέγουν τον χώρο της κουζίνας, καθώς αυτός θεωρείται ο πιο συχνός τόπος συγκέντρωσης. Επίσης, καλό θα ήταν να έχετε και ένα κουτί Πρώτων Βοηθειών στο αυτοκίνητό σας σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης κατά την οδήγηση και για αντιμετώπιση ατυχημάτων που μπορεί να προκληθούν κατά τη διάρκεια ενός ταξιδιού.

Κείμενο της συγγραφικής ομάδας

17. Βάζουμε σε κύκλο τη σωστή απάντηση που αντιστοιχεί στη σημασία της υπογραμμισμένης λέξης:

A. οι ειδικοί συνιστούν

- α) μας συμβουλεύουν να έχουμε στο σπίτι μας κουτί Πρώτων Βοηθειών.
β) μας εξηγούν τι είναι το Κουτί Πρώτων Βοηθειών.

B. ένα καλά εξοπλισμένο κουτί Πρώτων Βοηθειών

- α) έχει μέσα όλα τα απαραίτητα αντικείμενα.
β) δεν έχει μέσα όλα όσα πρέπει.

Γ. σε ένα σημείο με εύκολη πρόσβαση

- α) σε ένα σημείο που δεν μπορούμε να το δούμε.
- β) σε ένα σημείο που μπορούμε να το πλησιάσουμε, να το προσεγγίσουμε εύκολα.

Δ. όταν υπάρχει άμεση ανάγκη

- α) όταν δεν υπάρχει πρόβλημα.
- β) όταν δεν μπορούμε να αποφύγουμε κάτι και πρέπει να το επιλύσουμε αμέσως.

Ε. σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης

- α) σε καταστάσεις που δεν τις έχετε προγραμματίσει.
- β) σε καταστάσεις που τις έχετε προγραμματίσει.

ΣΤ. για να αποτραπεί η οποιαδήποτε ζημιά

- α) για να εμποδίσουμε να συμβεί ένα πρόβλημα.
- β) να διορθώσουμε ένα πρόβλημα.

Ζ. ατυχημάτων που μπορεί να προκληθούν

- α) ατυχημάτων που μπορεί να διακοπούν, να σταματήσουν.
- β) ατυχημάτων που μπορεί να γίνουν, να συμβούν.

18. Συζητάμε:

- Εσύ ή κάποιο άλλο μέλος της οικογένειάς σου έχει στο σπίτι, στο αυτοκίνητο, στη δουλειά ή στο σχολείο τέτοιο κουτί;
- Πόσο σημαντικό είναι;
- Το έχεις πάρει ποτέ σου στις διακοπές; Το χρησιμοποίησες; Για ποιον λόγο; Πότε και τι συνέβη ακριβώς;

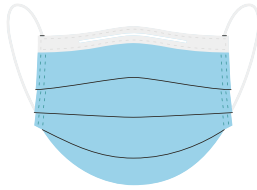

Προσπάθησε να χρησιμοποιήσεις
όσες περισσότερες μπορείς από τις νέες λέξεις
που συνάντησες στο κείμενο.

Τι σημαίνει;

19. Ενώνουμε τις λέξεις με τις εικόνες.

- Α. τα αυτοκόλλητα επιθέματα (τσιρότα)
- Β. η μάσκα
- Γ. οι επίδεσμοι
- Δ. οι γάζες
- Ε. τα αντισηπτικά μαντιλάκια
- Στ. το οινόπνευμα
- Ζ. το ψαλίδι
- Η. τα γάντια μιας χρήσης
- Θ. το θερμόμετρο
- Ι. το κουτί Πρώτων Βοηθειών

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Θ									

20. Γράφουμε τι άλλο μπορεί να έχει μέσα το κουτί Πρώτων Βοηθειών.

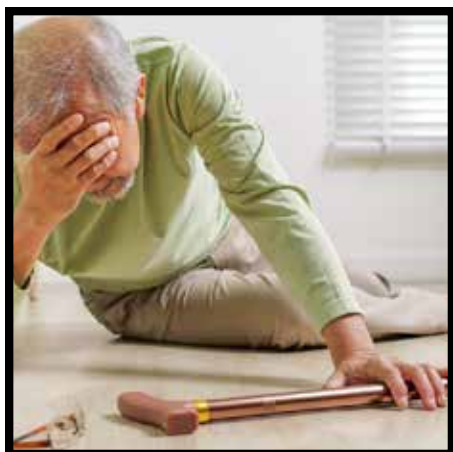

Μιλάω, διαβάζω, ακούω, γράφω...

21. Παίζουμε ρόλους!

Συνέβη ένα ατύχημα στο σπίτι του παππού μας. Ξαφνικά λιποθύμησε, έπεσε κάτω και χτύπησε το κεφάλι του.

- Χρησιμοποιούμε το κουτί των Πρώτων Βοηθειών.
- Παίρνουμε τηλέφωνο στο τμήμα Επειγόντων Περιστατικών για να ζητήσουμε βοήθεια.
- Εξηγούμε τι ακριβώς έγινε.

Στην Κύπρο για το Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών ή σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης καλούμε τον αριθμό **112**.
(Πυροσβεστική, Αστυνομία, Ασθενοφόρο)

Ιστοσελίδα της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας Κύπρου

Μιλάω, διαβάζω, ακούω, γράφω...

22. Συνεχίζουμε να παίζουμε τους ρόλους.

Επιστρέψαμε από το Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών, όμως ο παππούς μας έχει μερικές απορίες σχετικά με τη λήψη ενός φαρμάκου.

Μιλούμε με τη φαρμακοποιό.

Θυμάμαι να χρησιμοποιήσω τις πιο κάτω φράσεις:
*πρέπει να, χρειάζεται να, ίσως (να),
μπορεί να, ενδέχεται να, θα μπορούσε να*

Ρόλος Α

- **Μήπως χρειάζεται να** φυλάξουμε τα φάρμακα στο ψυγείο;
- Κάθε πόση ώρα **πρέπει να παίρνει** το κάθε φάρμακο;
- Για πόσο διάστημα **μπορεί να παίρνει** το κάθε φάρμακο;
- Πότε **πρέπει να επικοινωνήσω** με τον/τη γιατρό, για να μας γράψει την επόμενη συνταγή;
- Πόσο συχνά **πρέπει να μετρούμε** την πίεση;
- **Χρειάζεται να πάρω** φάρμακα από το Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας;
- Τι παρενέργειες **μπορεί να έχουν** τα φάρμακα;

Ρόλος Β

Φαρμακείο

Η φαρμακοποιός μάς εξηγεί ότι είναι πολύ σημαντικό:

- ο παππούς να μην πάρει λάθος φάρμακα.
 - να τα παίρνει στη σωστή ώρα.
- Επίσης αναφέρει ότι μερικά φάρμακα έχουν παρενέργειες:
- **Μπορεί να** ανέβει το ζάχαρό του.
 - **Ενδέχεται να** προκαλέσουν πονοκέφαλο.
 - **Ίσως (να)** νιώσει ναυτία και τάση για εμετό.
 - **Μπορεί να** αισθανθεί πόνο στο στομάχι του.
 - **Θα μπορούσαν να** προκαλέσουν δυσκοιλιότητα ή διάρροια.

23. Παίζουμε ρόλους για δικά μας θέματα υγείας.

Μαθητής/Μαθήτρια 1 - ΑΣΘΕΝΗΣ: Πάμε στον/στη γιατρό. Είμαστε άρρωστοι. Του/της εξηγούμε τι πρόβλημα έχουμε, πού πονάμε.

Μαθητής/Μαθήτρια 2 - ΓΙΑΤΡΟΣ: Είστε γιατρός. Έρχεται ένας νεαρός/μια νεαρή στο ιατρείο σας και ακούτε το πρόβλημά του/της. Δίνετε οδηγίες και του/της λέτε τι να κάνει για να γίνει καλά.

Ρόλος Α

-Πώς αισθάνομαι/νιώθω;
-Τι έχω; Τι με πονάει;
ζαλίζομαι, νιώθω, ναυτία,
έχω πονοκέφαλο, έχω χαμηλή πίεση,
έχω ταχυπαλμία, έχω υψηλό πυρετό,
το σπάσιμο/το κάταγμα

Ρόλος Β

Ο/Η γιατρός:
μας εξετάζει, μας βάζει θερμόμετρο, μετράει την
πίεση του αίματος, κάνει ένεση, γράφει
αναλύσεις αίματος, γράφει συνταγή για
φάρμακα/χάπια/αντιβίωση/σιρόπι για τον
λαιμό/βιταμίνες, μας στέλνει για ακτινογραφία,
δίνει συμβουλές για ξεκούραση, δίνει οδηγίες
για το φαγητό μας/τη δίαιτά μας, δίνει ευχές σε
έναν άρρωστο: περαστικά, υπομονή, καλή
ανάρρωση, γρήγορη ανάρρωση)

Διαβάζω, γράφω, μιλάω, ακούω...

24. Θα βάλουμε στην πινακίδα της τάξης μας μια ανακοίνωση του Υπουργείου Υγείας με τίτλο «Συστάσεις για την **προφύλαξη** από την **εποχιακή** γρίπη».

Τι σημαίνει η φράση «Συστάσεις για την προφύλαξη από την εποχιακή γρίπη»; Ψάχνουμε στο διαδίκτυο να βρούμε παρόμοια κείμενα ή χρησιμοποιούμε λεξικό.

α) Φτιάχνουμε την ανακοίνωση ενώνοντας το πρώτο μέρος της οδηγίας που βλέπουμε πιο κάτω, με τη φράση που ταιριάζει κάθε φορά, από τον πίνακα στην επόμενη σελίδα.

“ Συστάσεις για προστασία από τους αναπνευστικούς ιούς ”

- Παίρνουμε ατομικά μέτρα προστασίας, για να περιορίσουμε τον κίνδυνο λοίμωξης από 1
- Πλένετε σχολαστικά τα χέρια 2
- Αποφεύγετε να αγγίζετε το πρόσωπο και συγκεκριμένα τα μάτια, τη μύτη και το στόμα στις περιπτώσεις που 3
- Περιορίστε τις επαφές σας, όσο είναι δυνατό, 4
- Εάν παρουσιάζετε συμπτώματα λοίμωξης αναπνευστικού (έντονος βήχας, υψηλός πυρετός, ρινική καταρροή): 5
- Αυτοπεριοριστείτε και παραμείνετε στο σπίτι για τουλάχιστον 24 ώρες 6
- Καλύπτετε το στόμα και τη μύτη με χαρτομάντιλο 7
- Φοράτε μάσκα σε περίπτωση που υπάρχουν 8
- Συμβουλευτείτε τον προσωπικό σας ιατρό ή 9

Κυπριακή Δημοκρατία, Υπουργείο Υγείας, Συστάσεις για προστασία για τους αναπνευστικούς ιούς στις σχολικές μονάδες (Διασκευή)

Οι σωστές απαντήσεις είναι οκτώ (8) χωρίς το παράδειγμα. Υπάρχουν δύο (2) φράσεις στον πίνακα που δεν πρέπει να χρησιμοποιήσουμε.

Διαβάζω, γράφω, μιλάω, ακούω...

	ειδικά εάν ανήκετε σε ευπαθείς ομάδες.	
1	αναπνευστικούς ιούς	
	με άτομα που ήδη είναι άρρωστα και έχουν συμπτώματα.	
	με συμμαθητές σας που είναι υγιείς.	
	αφού περάσουν τα συμπτώματα.	
	συνθήκες συγχρωτισμού, δηλαδή στενή επαφή προσώπων στον ίδιο χώρο.	
	ή με την εσωτερική περιοχή του αγκώνα.	
	με σαπούνι και νερό.	
	τις Υπηρεσίες Εφημερίας Προσωπικών Ιατρών.	
	δεν έχετε πλύνει προηγουμένως τα χέρια σας.	
	αλκοολούχο διάλυμα.	

β) Συζητάμε στην τάξη:

- Τι ύφος έχει το πιο πάνω κείμενο και γιατί; Απλό και φιλικό, ή επίσημο και σοβαρό;
- Ποιες λέξεις ήταν δύσκολες; Μπορούμε να τις αντικαταστήσουμε με πιο καθημερινό λεξιλόγιο;

25. Γράφουμε μια οδηγία στο ίδιο ύφος με τις συστάσεις του Υπουργείου.

.....

.....

.....

Φτιάχνω λέξεις και προτάσεις!

26. Διαβάζουμε την παρακάτω είδηση. Μετά λέμε τι έγινε με δικά μας λόγια δίνοντας τις βασικές πληροφορίες.

Σκεφτόμαστε: Πώς αφηγούμαστε γεγονότα στο παρελθόν στα ελληνικά και σε άλλες γλώσσες;

Γιατρός **χτυπήθηκε** στο Γενικό Νοσοκομείο!

Νεαροί χούλιγκαν **σκόρπισαν** τον πανικό το περασμένο Σάββατο, όταν **χτύπησαν** έναν γιατρό στην αίθουσα Πρώτων Βοηθειών. Όλα **ξεκίνησαν** όταν μια παρέα νέων **μετέφερε** στο νοσοκομείο έναν δεκαεννιάχρονο νεαρό. Ο νεαρός **δέχθηκε** επίθεση με μαχαίρι από οπαδούς της αντίπαλης ομάδας, έξω από το γήπεδο ΓΣΠ. Ο γιατρός που **εξέτασε** το θύμα, αφού **περιποιήθηκε** τα τραύματα και την πληγή από το μαχαίρι που **προκάλεσαν** οι οπαδοί της αντίπαλης ομάδας στον νεαρό, του είπε:

«Καλωσόρισες στο ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΩΝ ΒΟΗΘΕΙΩΝ».

Η φράση αυτή, που προφανώς ο γιατρός την **είπε** χαριτολογώντας, δηλαδή με χιούμορ, και σε μια προσπάθεια να καθησυχάσει το θύμα, **έφτασε** στα αφτιά της παρέας του. Ξαφνικά, εκείνοι **εξαγριώθηκαν** και **επιτέθηκαν** στον γιατρό και **προκάλεσαν** πολλές ζημιές στην αίθουσα. Ο γιατρός **τραυματίστηκε**, ευτυχώς όμως ύστερα από λίγο **σώθηκε** από τους χούλιγκαν, επειδή **εμφανίστηκε** η αστυνομία. Οι χούλιγκαν του **έσπασαν** τα δόντια, τη μύτη και τον **τραυμάτισαν** σε αρκετά σημεία. Ο γιατρός **φοβήθηκε** τόσο πολύ που δεν **ξαναπάτησε** το πόδι του στο νοσοκομείο!

Κείμενο της συγγραφικής ομάδας

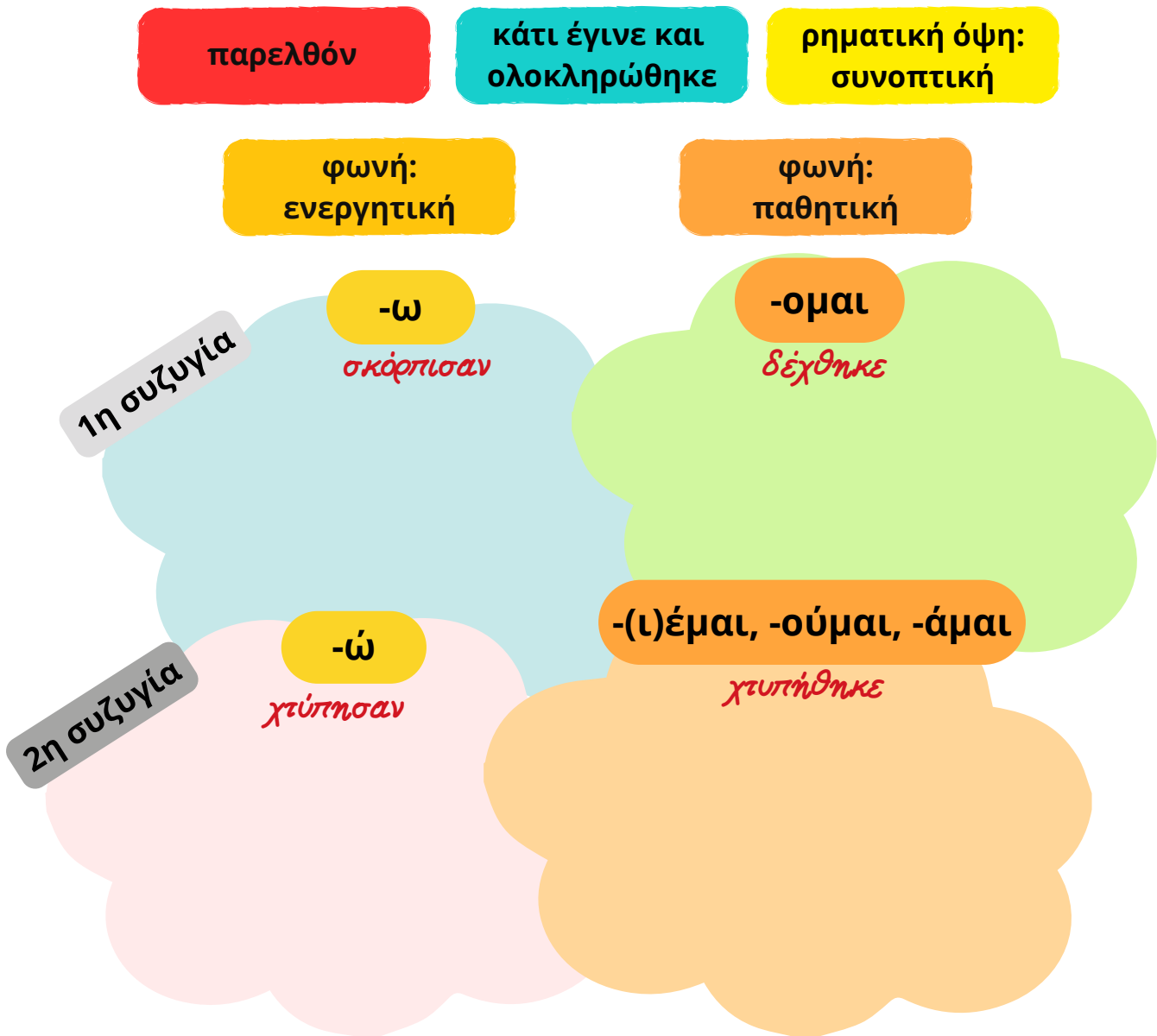
27. Παρατηρούμε τα ρήματα και ανακαλύπτουμε τον κανόνα.

- Ποιος γραμματικός χρόνος χρησιμοποιείται; Ποια ρηματική όψη; Γιατί;
- Γιατί τα ρήματα είναι γραμμένα με διαφορετικά χρώματα;
- Σε ποια φωνή βρίσκονται τα ρήματα με κόκκινο και ροζ χρώμα;
- Σε τι μοιάζουν και σε τι διαφέρουν;

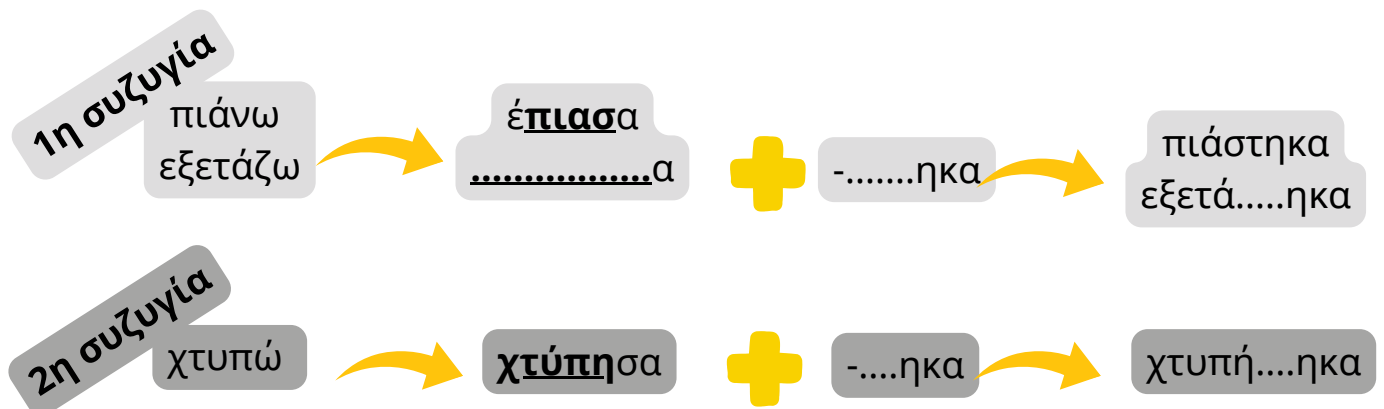

Φτιάχνω λέξεις και προτάσεις!

28. α) Ξαναδιαβάζουμε το παραπάνω κείμενο και βάζουμε τα ρήματα στην κατάλληλη ομάδα, όπως στο παράδειγμα.

β) Συμπληρώνουμε τα κενά και φτιάχνουμε τον κανόνα.

Φτιάχνω λέξεις και προτάσεις!

29. Παρατηρούμε πώς κλίνονται τα ρήματα στις δύο συζυγίες στον αόριστο παθητικής φωνής και συζητάμε:

- Τι είναι ίδιο; Τι αλλάζει;
- Ποια είναι η θέση του τόνου;

εγώ τραυματίστηκα
εσύ τραυματίστηκες
αυτός, αυτή, αυτό τραυματίστηκε
εμείς τραυματιστήκαμε
εσείς τραυματιστήκατε
αυτοί, αυτές, αυτά τραυματίστηκαν/
τραυματιστήκανε

εγώ χτυπήθηκα
εσύ χτυπήθηκες
αυτός, αυτή, αυτό χτυπήθηκε
εμείς χτυπηθήκαμε
εσείς χτυπηθήκατε
αυτοί, αυτές, αυτά χτυπήθηκαν/
χτυπηθήκανε

3 2 1
πιά στη κα
χτυ πή θη κα
χτυ πη θή κα τε

Βάζουμε
τον τόνο
πάντα στην
.....

30. α) Παρατηρούμε τα ρήματα, συμπληρώνουμε τα κενά στον πίνακα και φτιάχνουμε τον κανόνα.

πιάνομαι αναγκάζομαι πείθομαι μπλέκομαι θίγομαι σφίγγομαι
σπρώχνομαι ταράζομαι αλείφομαι καλύπτομαι χάνομαι,
πιάστηκα αναγκάστηκα πείστηκα μπλέχτηκα θίχτηκα σφίχτηκα
σπρώχτηκα ταράχτηκα αλείφτηκα καλύφτηκα χάθηκα

1η συζυγία

Ενεστώτας Μη συνοπτική όψη	Αόριστος Συνοπτική όψη
-ν-, -ζ-, -θ-	-.....τηκα
-κ-, -γ-, -γγ-, -χν-, -ζ-	-.....τηκα
-β-, -φ-, -πτ-	-.....τηκα
-ν-	- <u>θ</u> ηκα

Φτιάχνω λέξεις και προτάσεις!

β) Γράφουμε τα πιο κάτω ρήματα στον αόριστο παθητικής φωνής.

~~διώκονται~~, αγκαλιαζόμαστε, ανανεώνεται, επιλέγομαι, αυξάνεται,
πλάθομαι, φτιάχνεται, κοιταζόσαστε, γράφεσαι, απορρίπτεται

.....*διώχθηκαν*.....,
.....,
.....,
.....,
.....,

γ) Γράφουμε τον αόριστο των πιο κάτω ρημάτων στην κατάλληλη ομάδα.

~~ανοίγεσαι~~, χρειαζόμαστε, κρίνεστε, προσαρμόζομαι, διώχνονται,
σκέφτεται, τυλίγεστε, κρύβομαι, καλύπτονται, στρώνομαι, κλεινόμαστε

-στηκ-

-χτηκ-

ανοίχτηκες

-φτηκ-

-θηκ-

δ) Παρατηρούμε τα πιο κάτω ρήματα και συζητάμε:

- Σε τι μοιάζουν και σε τι διαφέρουν από τα ρήματα χάνομαι και αυξάνομαι;

θερμαίνω
θέρμανα
θερμάν**ν**θηκα

επισημαίνει
επισήμανε
επισημάν**ν**θηκε

απομακρύνω
απομάκρυνα
απομακρύν**ν**θηκα

- Γράφουμε σε μια μηχανή αναζήτησης τα πιο κάτω ρήματα μέσα σε εισαγωγικά:

«εγκαταλείφθηκε» και «εγκαταλείφτηκε»
«δέχτηκε» και «δέχθηκε»

- Ποιο ρήμα εμφανίζεται πιο συχνά; Γιατί;

Φτιάχνω λέξεις και προτάσεις!

ε) Παρατηρούμε τους πίνακες και προσπαθούμε να βρούμε τον κανόνα.

1η συζυγία

ενεργητική φωνή

παθητική φωνή

Ενεστώτας	Αόριστος	Ενεστώτας	Αόριστος
κόβω πνίγω καίω	έκοψα έπνιξα έκαψα	κόβομαι πνίγομαι καίγομαι	κόπηκα πνίγηκα κάηκα
μαθαίνω	έμαθα	μαθαίνομαι	μαθεύτηκα
διδάσκω	δίδαξα	διδάσκομαι	διδάχτηκα
αναπτύσσω απαλλάσσω	ανέπτυξα απάλλαξα	αναπτύσσομαι απαλλάσσομαι	αναπτύχθηκα απαλλάχτηκα
βρέχω στρέφω - τρέπω	έβρεξα έστρεψα - έτρεψα	βρέχομαι στρέφομαι ντρέπομαι τρέπομαι	βράχτηκα στράφηκα ντράπηκα τράπηκα
σέρνω στέλνω δέρνω γδέρνω	έσυρα έστειλα έδειρα έγδαρα	σέρνομαι στέλνομαι δέρνομαι γδέρνομαι	σύρθηκα στάληκα δάρθηκα γδάρθηκα
παίρνω - -	πήρα - -	παίρνομαι χαίρομαι φαίνομαι	πάρθηκα χάρηκα φάνηκα
τρώω βλέπω λέω δίνω πλένω βρίσκω	έφαγα είδα είπα έδωσα έπλυνα βρήκα	τρώγομαι βλέπομαι λέγομαι δίνομαι πλένομαι βρίσκομαι	φαγώθηκα ειδώθηκα ειπώθηκα δόθηκα πλύθηκα βρέθηκα

Προσοχή! Κάποια ρήματα δεν έχουν ενεργητική φωνή!
Π.χ. ντρέπομαι-ντράπηκα,
φαίνομαι-φάνηκα, χαίρομαι-χάρηκα

Φτιάχνω λέξεις και προτάσεις!

στ) Φτιάχνουμε τον κανόνα:

Πώς σχηματίζουν τον παθητικό αόριστο διαφορετικά παράγωγα ρήματα;

-εύω

π.χ. αστειεύομαι.....

.....

-ίζω

π.χ. εκνευρίζομαι.....

.....

-ώνω

π.χ. αναστατώνομαι.....

.....

-άζω

π.χ. αγοράζομαι.....

.....

-άρω

π.χ. φρεσκάρωμαι.....

.....

-αίνω

π.χ. τρελαίνομαι.....

.....

ζ) Συμπληρώνουμε τα κενά με ρήματα παθητικού αορίστου, για να μάθουμε τι συνέβη μετά το επεισόδιο στο γενικό νοσοκομείο.

Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε λεξικά ή γραμματικές.

Η κατάσταση (**εντείνω**) με το επεισόδιο που (**γίνομαι**) στο γενικό νοσοκομείο. Οι οπαδοί ήταν εκτός εαυτού και (**βάζω**) να χτυπήσουν τον γιατρό. Εκείνος (**αντιστέκομαι**) αλλά δυστυχώς έφυγε με τραύματα. Οι πέντε πιο βίαιοι χούλιγκαν (**καλώ**) στο δικαστήριο και (**κάθομαι**) στο εδώλιο του κατηγορημένου. Οι φίλοι τους (**διαμαρτύρομαι**) και πάλι έντονα. Έτσι, η δίκη (**αναβάλλω**). Την επόμενη φορά, (**αντικαθιστώ**) ο δικαστής και, μετά από τις καταθέσεις γιατρών και νοσοκόμων, (**λαμβάνω**) η απόφαση και (**απονέμω**) δικαιοσύνη. Οι δύο (**αφήνω**) ελεύθεροι, ενώ για τους τρεις ορίστηκε να προσφέρουν κοινωφελή εργασία 600 ωρών.

η) Παρατηρούμε τα ρήματα στο παραπάνω κείμενο και συζητάμε:

- Τι μας δυσκολεύει;
- Σε τι είδους κείμενα τα χρησιμοποιούμε περισσότερο;

Φτιάχνω λέξεις και προτάσεις!

31. α) Παρατηρούμε τους πίνακες και προσπαθούμε να βρούμε τον κανόνα.

	ενεργητική φωνή	ενεργητική φωνή	παθητική φωνή
	Ενεστώτας	Αόριστος	Αόριστος
2η Συζυγία/ Ομάδα α'	αγαπ <i>ιέ</i> μαι	αγάπ <i>η</i> σα	αγαπ <i>ή</i> θηκα
	γενν <i>ιέ</i> μαι	γένν <i>η</i> σα	γενν <i>ή</i> θηκα
	χτυπ <i>ιέ</i> μαι	χτύπ <i>η</i> σα	χτυπ <i>ή</i> θηκα
	συναντ <i>ιέ</i> μαι	συνάντ <i>η</i> σα	συναντ <i>ή</i> θηκα
	στενοχωρ <i>ιέ</i> μαι	στενοχώρ <i>η</i> σα	στενοχωρ <i>ή</i> θηκα
	ξεχν <i>ιέ</i> μαι	ξέχ <i>α</i> σα	ξεχ <i>ά</i> στηκα
2η Συζυγία/ Ομάδα β'	φορ <i>ιέ</i> μαι	φόρ <i>ε</i> σα	φορ <i>έ</i> θηκα
	πετ <i>ιέ</i> μαι	πέτ <i>α</i> ξα	πετ <i>ά</i> χτηκα
	τραβ <i>ιέ</i> μαι	τράβ <i>η</i> ξα	τραβ <i>ή</i> χτηκα
	αναρωτ <i>ιέ</i> μαι	-	αναρωτ <i>ή</i> θηκα
	βαρ <i>ιέ</i> μαι	-	βαρ <i>έ</i> θηκα
	παραπον <i>ιέ</i> μαι	-	παραπον <i>έ</i> θηκα
2η Συζυγία/ Ομάδα β'	ταχυδρομ <i>ού</i> μαι	ταχυδρόμ <i>η</i> σα	ταχυδρομ <i>ή</i> θηκα
	πληροφορ <i>ού</i> μαι	πληροφόρ <i>η</i> σα	πληροφορ <i>ή</i> θηκα
	χειρουργ <i>ού</i> μαι	χειρουργ <i>η</i> σα	χειρουργ <i>ή</i> θηκα
	βαθμολογ <i>ού</i> μαι	βαθμολόγ <i>η</i> σα	βαθμολογ <i>ή</i> θηκα
	ειδοποι <i>ού</i> μαι	ειδοποι <i>η</i> σα	ειδοποι <i>ή</i> θηκα
	περιποι <i>ού</i> μαι	-	περιποι <i>ή</i> θηκα
2η Συζυγία/ Ομάδα β'	ασχολ <i>ού</i> μαι	-	ασχολ <i>ή</i> θηκα
	φοβ <i>ά</i> μαι	-	φοβ <i>ή</i> θηκα

β) Φτιάχνουμε τον κανόνα.

-ησ-	→	-ήθηκ-
.....	→	-άστηκ-
-εσ-	→	
-αξ-	→	
.....	→	-ήχτηκ-

Προσοχή!

Υπάρχουν ρήματα που δεν έχουν ενεργητική φωνή.

ασχολούμαι - ασχολήθηκα φοβάμαι - φοβήθηκα
αθλούμαι - αθλήθηκα κοιμάμαι - κοιμήθηκα
περιποιούμαι - περιποιήθηκα λυπάμαι - λυπήθηκα
βαριέμαι - βαρέθηκα θυμάμαι - θυμήθηκα
αναρωτιέμαι - αναρωτήθηκα

Φτιάχνω λέξεις και προτάσεις!

32. Βάζουμε τα ρήματα στο αντίστοιχο πρόσωπο του αορίστου και βρίσκουμε τη φράση που ταιριάζει κάθε φορά.

0. Οι γονείς μου **γεννήθηκαν** (γεννιούνται)
1. Πέρσι (φοριούνται)
2. Ο Μιχάλης και η Μαίρη
(συναντιούνται)
3. Χτες (στενοχωριόμαστε)
4. Ήθελα να ρωτήσω κάτι στο μάθημα αλλά
πάλι (πετιέται)
5. Οχ, (ξεχνιέται)
6. Η θεία (χειρουργείται)

- πολύ από τα δυσάρεστα νέα.
- για πρώτη φορά σε μια βάφτιση.
- στην Αμερική.
- ο Μοχάμεντ...
- πολύ τα φαρδιά παντελόνια.
- αναμμένο το καλοριφέρ
στο γραφείο.
- σε κλινική στη Λεμεσό.

33. Ο Αμίρ χτύπησε το χέρι του και πήγε στο νοσοκομείο. Εκεί περίμενε πολλή ώρα μέχρι να τον δει η γιατρός. Γράφουμε μια ιστορία για την εμπειρία του και χρησιμοποιούμε τα παρακάτω ρήματα.

*βαριέμαι, κουράζομαι, ταλαιπωρούμαι, ειδοποιούμαι,
αναρωτιέμαι, παραπονιέμαι, φοβάμαι, ασχολούμαι, περιποιούμαι*

Χρησιμοποιούμε:

- επιρρήματα που δείχνουν χρόνο, όπως *χθες, προχθές, πέρυσι, πρόπερσι, χτες το πρωί, την προηγούμενη εβδομάδα, την περασμένη Δευτέρα.*
- παθητική σύνταξη, με ή χωρίς ποιητικό αίτιο, βλ. σελ. 72-75

34. Θα ακούσουμε μερικές συμβουλές για την ασφαλή χρήση των Συσκευών Προσωπικής Κινητικότητας (e-scooter).

Πριν ακούσουμε...

α) Βλέπουμε την εικόνα και διαβάζουμε γρήγορα το κείμενο. Συζητάμε:

- Τι κείμενο είναι; Πού μπορούμε να το βρούμε;
- Εσύ με ποιο μέσο έρχεσαι στο σχολείο;
- Έχεις χρησιμοποιήσει ποτέ σου Συσκευή Προσωπικής Κινητικότητας (e-scooter); Πού και πόσο συχνά τη χρησιμοποιείς;

Ηχητικό αρχείο 2

[e-SCOOTERS](#) Βασικοί Κανόνες Ασφάλειας.[1]
[e-SCOOTERS](#) Βασικοί Κανόνες Ασφάλειας.(2).

Καθώς ακούμε...

β) Συμπληρώνουμε με τις βασικές πληροφορίες.

Βασικοί Κανόνες

Φοράμε το κατάλληλο κράνος σωστά
.....

Το βράδυ φοράμε
διακριτικά.

Τα e-scooters επιτρέπεται να τα
χρησιμοποιούν άτομα ετών
και άνω.

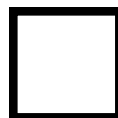
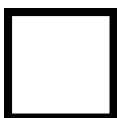
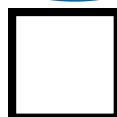
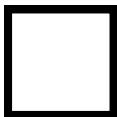
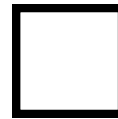
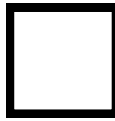
Αν το e-scooter έχει κάθισμα για
....., τότε επιτρέπεται σε
άτομα 12 ετών.

γ) Ακούμε ξανά και συμπληρώνουμε ένα στις εικόνες όπου επιτρέπεται να χρησιμοποιούμε το e-scooter.

στις εικόνες όπου

Αφού ακούσουμε ...

δ) Συζητάμε:

- Ποιο ρηματικό πρόσωπο χρησιμοποιείται;
- Τι πετυχαίνουμε με τη χρήση του;

35. Διαβάζουμε ένα ενημερωτικό φυλλάδιο της Αστυνομίας για τα πράγματα που πρέπει να προσέξουμε, καθώς σερφάρουμε στο διαδίκτυο.

ΤΑΞΙΔΕΨΕ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ ΜΕ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

1. Όταν δεν γνωρίζεις τον αποστολέα ενός e-mail, απλώς μην το ανοίξεις.

2. Ο κωδικός πρόσβασης στο διαδίκτυο υπάρχει για λόγους ασφάλειας, γι' αυτό μόνο εσύ και οι γονείς σου πρέπει να τον γνωρίζετε.

Αν τον γνωρίζει τρίτο πρόσωπο, μπορεί να προσποιηθεί ότι είσαι εσύ και να σε εκθέσει.

3. Να αλλάζεις συχνά το nickname και τον κωδικό πρόσβασής σου.

4. Μην αποκαλύπτεις τα προσωπικά σου στοιχεία, όπως τη διεύθυνση, το τηλέφωνο, το όνομα του σχολείου σου ή τη φωτογραφία σου!

5. Υπάρχουν ιστοσελίδες που το περιεχόμενό τους μπορεί να είναι προσβλητικό, γι' αυτό να τις αποφεύγεις.

6. Να προτιμάς ηλεκτρονικές διευθύνσεις που περιέχουν το ακρώνυμο «https». Το «s» σημαίνει ασφάλεια.

7. Για τη δική σου ασφάλεια μη συμμετέχεις σε τυχερά παιχνίδια στο διαδίκτυο, γιατί εκτός του ότι είναι παράνομο, μπορεί να εκτεθείς σε ανεπιθύμητες καταστάσεις.

8. Να χρησιμοποιείς φίλτρα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (Anti - Spam). Με αυτό τον τρόπο, «εξουδετερώνεις» την ενοχλητική αλληλογραφία. (Junk mail)

9. Μην επιτρέψεις σε κανέναν/καμιά να σε προσβάλει, να σε κοροϊδέψει ή να σε απειλήσει μέσω διαδικτύου. Μπλόκαρε κάθε επικοινωνία.

10. Εάν δέχεσαι εκφοβισμό, μίλα σε έναν ενήλικα που εμπιστεύσαι: τους γονείς, τα αδέρφια ή ακόμη και τη δασκάλα/τον δάσκαλό σου.

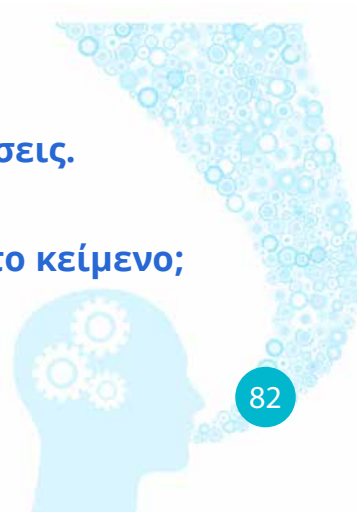

36. Κάνετε ζευγάρια, βλέπετε τις υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου και τις αντιστοιχίζετε με τη σημασία τους.

1. κάτι που δε συμφωνεί με τους νόμους και τους κανονισμούς = _____
2. αφήνω κάποιον/α απροστάτευτο/η σε κίνδυνο = εκθέτω
3. το ίντερνετ = _____
4. τα παιχνίδια που βασίζονται στην τύχη = _____
5. καταστάσεις που δεν τις θέλουμε, που μας προκαλούν ενόχληση ή δυσαρέσκεια = _____
6. παίρνω μέρος σε κάτι = _____
7. εξαφανίζω τα άσχημα αποτελέσματα = _____
8. το bullying = _____
9. φανερώνω κάτι που πριν δεν φαινόταν = _____
10. ο σύντομος τρόπος γραφής μιας λέξης (συνήθως από τα αρχικά γράμματα ή τις συλλαβές μιας λέξης) = _____
11. ο κωδικός που βάζουμε για να μπορούμε κάπου (π.χ. στο διαδίκτυο, τηλέφωνο, Α.Τ.Μ., email κ.ά.) = _____
12. λέω σε κάποιον/α κάτι που θέλω να μείνει κρυφό, επειδή ξέρω ότι θα με ακούσει και θα με βοηθήσει = _____
13. με τα λόγια και τις πράξεις μου προσπαθώ να προκαλέσω τον φόβο σε κάποιον = _____
14. κάνω κάποιον/α να αισθάνεται πολύ άσχημα και να ντρέπεται = _____
15. κάτι που μας κάνει να αισθανόμαστε πολύ άσχημα και να ντρεπόμαστε = _____
16. παρουσιάζω τον εαυτό μου διαφορετικά από ό,τι είναι στ' αλήθεια = _____

37. Διαβάζουμε ξανά το κείμενο και απαντάμε στις ερωτήσεις.

- Ποια συμβουλή θεωρείς πιο σημαντική;
- Γνωρίζεις τους κινδύνους στους οποίους αναφέρεται το κείμενο;
- Τι σου έκανε εντύπωση και γιατί;
- Ποιος είναι ο στόχος του κειμένου;
- Πιστεύεις ότι το κείμενο πετυχαίνει τον στόχο του;

Τι σημαίνει;

Σερφάρω πάντα με ασφάλεια!

38. Κάνουμε έρευνα για την ασφάλεια στο διαδίκτυο!

α) Παίρνεις συνέντευξη από έναν συμμαθητή σου/μια συμμαθήτριά σου.

Αν δεν γνωρίζεις κάποιες λέξεις, μπορείς να συνεργαστείς με τους συμμαθητές/τις συμμαθήτριάς σου ή/και να ψάξεις στο λεξικό.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

1. Φύλο: Αγόρι ☐ Κορίτσι ☐

2. Ηλικία: 12- 15 ☐ 15- 18 ☐

3. Πόσο συχνά χρησιμοποιείς το διαδίκτυο;

Κάθε μέρα ☐ Πάνω από 1 φορά την εβδομάδα ☐ Μια φορά τον μήνα ☐

Λιγότερο από μια φορά τον μήνα ☐ Καθόλου ☐

4. Πόσο συχνά χρησιμοποιείς τα Chat Rooms;

Κάθε μέρα ☐ Πάνω από 1 φορά την εβδομάδα ☐ Μια φορά τον μήνα ☐

Λιγότερο από μια φορά τον μήνα ☐ Καθόλου ☐

5. Πόσο συχνά χρησιμοποιείς τις ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης (Facebook, Instagram κ.ά.);

Κάθε μέρα ☐ Πάνω από 1 φορά την εβδομάδα ☐ Μια φορά τον μήνα ☐

Λιγότερο από μια φορά τον μήνα ☐ Καθόλου ☐

6. Πόσο συχνά παίζεις διαδικτυακά παιχνίδια;

Κάθε μέρα ☐ Πάνω από 1 φορά την εβδομάδα ☐ Μια φορά τον μήνα ☐

Λιγότερο από μια φορά τον μήνα ☐ Καθόλου ☐

7. Πόσο συχνά ακούς μουσική στο διαδίκτυο;

Κάθε μέρα ☐ Πάνω από 1 φορά την εβδομάδα ☐ Μια φορά τον μήνα ☐

Λιγότερο από μια φορά τον μήνα ☐ Καθόλου ☐

Τι σημαίνει;

8. Πόσο συχνά διαβάζεις ειδήσεις στο διαδίκτυο;

Κάθε μέρα ☐ Πάνω από 1 φορά την εβδομάδα ☐ Μια φορά τον μήνα ☐
Λιγότερο από μια φορά τον μήνα ☐ Καθόλου ☐

9. Από πού συνδέεσαι στο διαδίκτυο;

Σπίτι ☐ Σχολείο ☐ Internet καφέ ☐ Αλλού ☐

10. Όταν σερφάρεις από το σπίτι, ο υπολογιστής σου πού βρίσκεται;

Σαλόνι ☐ Τραπεζαρία ☐ Γραφείο ☐ Υπνοδωμάτιο ☐ Αλλού ☐

11. Πώς επικοινωνείς με τους φίλους και τις φίλες σου;

SMS ☐ Chat Room/Instant Messenger ☐ Email ☐ Σταθερό ☐
Κινητό ☐ Άλλο ☐

12. Σε έχει παρενοχλήσει κάποιος/κάποια στο διαδίκτυο;

OXI ☐ NAI ☐

Εάν απάντησες ΝΑΙ, το είπες σε κάποιον γνωστό ή κάποια γνωστή σου;
Σε ποιον/ποια; _____

13. Έχεις συναντήσει ποτέ κάποιον/α που γνώρισες στο διαδίκτυο από κοντά;

OXI ☐ NAI ☐

Εάν απάντησες ΝΑΙ, πήρες μαζί σου κάποιον/κάποια για ασφάλεια;

14. Από πού έχεις ενημερωθεί για την ασφάλεια και τους κινδύνους του διαδικτύου;

Σχολείο ☐ Μ.Μ.Ε. ☐ Φίλους/Φίλες ☐ Διαφωτιστικά Έντυπα ☐
Διαδίκτυο ☐ Άλλη Ενημέρωση ☐ Δεν έχω ενημερωθεί ☐

Ερωτηματολόγιο για την Ασφάλεια στο Διαδίκτυο - Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου (Διασκευή)
<https://shorturl.at/eqK3I>

β) Παρουσιάζουμε στην τάξη το προφίλ του συμμαθητή/της συμμαθήτριάς μας με βάση τις απαντήσεις του/της στο ερωτηματολόγιο.

Γράφω, διαβάζω, μιλάω, ακούω...

39. Συνεργαζόμαστε και γράφουμε οδηγίες για καλή σωματική και ψυχική υγεία κατά την περίοδο των εξετάσεων. Οι οδηγίες θα αναρτηθούν στην πινακίδα της τάξης μας.

40. Παρουσιάζουμε τις οδηγίες μας στους συμμαθητές/συμμαθήτριές μας. Συζητάμε γιατί συμφωνούμε ή διαφωνούμε με κάποια οδηγία.

41. Επιλέγουμε τις καλύτερες οδηγίες, φτιάχνουμε ένα τελικό κείμενο και το αναρτούμε στην πινακίδα της τάξης μας.

Γράφω, διαβάζω, μιλάω, ακούω...

42. Γράφουμε ένα άρθρο για το περιοδικό του σχολείου μας, στο οποίο συγκρίνουμε το σύστημα υγείας και τους τρόπους περίθαλψης στην Κύπρο και στη χώρα καταγωγής/προέλευσής μας.

Τίτλος....

Εισαγωγή στο θέμα....

Κύριο Μέρος....

Κλείσιμο...

Θα μας βοηθήσει το σχεδιάγραμμα στην επόμενη σελίδα.

Γράφω, διαβάζω, μιλάω, ακούω...

Πώς γράφουμε ένα άρθρο

1. Κάνουμε τη δική μας μικρή έρευνα

- αναζητάμε πληροφορίες στο διαδίκτυο ή ρωτάμε φιλικά/συγγενικά πρόσωπα.

2. Εισάγουμε τον αναγνώστη/την αναγνώστριά στο θέμα

- αναφέρουμε το θέμα του άρθρου και δίνουμε γενικές, ενδιαφέρουσες ή σημαντικές πληροφορίες, π.χ. *Η υγεία είναι βασικό αγαθό. Οι χώρες του κόσμου έχουν διαφορετικά συστήματα υγείας και περίθαλψης. Το σύστημα υγείας της Κύπρου είναι πολύ διαφορετικό από...*

3. Καταγράφουμε τις θέσεις/τις απόψεις μας με τη σειρά

- ξεκινάμε από μια θεματική περίοδο
- στηρίζουμε τη θέση με επιχειρήματα ή αποδεικτικά στοιχεία
- χωρίζουμε το κείμενο σε παραγράφους με βάση το νόημα, π.χ.
παράγραφος 1: το κόστος της περίθαλψης στη χώρα καταγωγής μου
παράγραφος 2: η εξυπηρέτηση στη χώρα καταγωγής μου
παράγραφος 3: το κόστος της περίθαλψης στην Κύπρο
παράγραφος 4: η εξυπηρέτηση στην Κύπρο

4. Συμπεραίνουμε ή συνοψίζουμε:

- γράφουμε ένα συμπέρασμα ή μια προσωπική μας άποψη.

4. Γράφουμε έναν τίτλο που έχει νόημα και προκαλεί το ενδιαφέρον

Πληροφορίες

έχει δημόσια ή ιδιωτικά νοσοκομεία, έχει τμήμα επειγόντων περιστατικών και ατυχημάτων, τμήμα Πρώτων Βοηθειών, ιατρικό εξοπλισμό, πόσον χρόνο ή καιρό χρειάζεται για να κλείσεις ένα ραντεβού στον/στη γιατρό, ιατρική περίθαλψη δωρεάν ή με πληρωμή, ιατρική περίθαλψη με ασφάλειες υγείας, δωρεάν φάρμακα, δωρεάν εμβόλια κ.ά.

Γλώσσα

Σύγκριση-αντίθεση: σε αντίθεση με, με παρόμοιο τρόπο, όπως, παρόμοιο με, επίσης, αντίθετα, από την άλλη πλευρά, απεναντίας κ.ά.

Παράδειγμα: λόγου, χάρη, για παράδειγμα κ.ά.

Συμπέρασμα: εύκολα, λοιπόν, μπορεί κανείς να συμπεράνει, συνοψίζοντας μπορούμε να επισημάνουμε, από τα παραπάνω είναι εύκολο να αντιληφθούμε ότι...

Ακαδημαϊκό ή επιστημονικό λεξιλόγιο: νοσηλεύονται, τρόποι θεραπείας, το σύστημα παρέχει, ιατρική περίθαλψη, κλινικές, ασθενείς, μέτρα πρόληψης...

Επίθετα: φτωχό, πλούσιο, αναπτυσσόμενο, δωρεάν, ανθρώπινο, δίκαιο, άδικο κ.ά.

Ρήματα που εκφράζουν άποψη ή περιγράφουν κάτι: νομίζω, θεωρώ, πιστεύω, διακρίνεται από, αποτελεί, προσφέρει, παρέχει, συνεισφέρει, συμβάλλει

Μαθαίνω για τις γλώσσες και τους πολιτισμούς!

43. Διαβάζουμε το κείμενο και συζητάμε:

- Πώς ονομάζουμε τον υπερβολικό φόβο για κάτι;
- Υπάρχει κάτι που εμείς φοβόμαστε;

Πόσο πολύ φοβάσαι τα δέντρα;
Υπολογίζεται πως περίπου το 70% της
ιατρικής ορολογίας έχει ελληνική ρίζα.

Πολλές λέξεις στην ιατρική επιστήμη έχουν ελληνική ρίζα. Μία από αυτές είναι και η λέξη «φοβία». Λίγο πολύ όλοι ξέρουμε ότι φοβία σημαίνει να έχουμε έντονη ανησυχία και πολύ άγχος για κάτι, παρόλο που στην πραγματικότητα δεν κινδυνεύουμε από αυτό. Εγώ, όμως, δεν ήξερα ότι υπάρχουν μερικοί άνθρωποι στον κόσμο που φοβούνται τα δέντρα. Έμαθα, μάλιστα, ότι η συγκεκριμένη φοβία στην αγγλική γλώσσα λέγεται **“dendrophobia”**. Μήπως υπάρχει και στη δική σου γλώσσα και πολύ απλά δεν το γνωρίζεις ακόμη;

44. α) Αντιστοιχίζουμε τις ελληνικές λέξεις με τις αγγλικές.

Catoptrophobia

Dendrophobia

Ailurophobia

Gamophobia

Glossophobia

Bacteriophobia

Hemophobia

Iatrophobia

Leukophobia

Mageiropophobia

- φόβος για τα δέντρα: **δεντροφοβία**
- φόβος για μια ομιλία σε κόσμο: **γλωσσοφοβία**
- φόβος για τους καθρέφτες: **κατοπτροφοβία, καθρεπτοφοβία**
- φόβος για τους αίλουρους, δηλαδή τις γάτες: **αιλουροφοβία, γατοφοβία**
- φόβος για τον γάμο: **γαμοφοβία**
- φόβος για το μαγείρεμα: **μαγειροφοβία**
- φόβος για το λευκό - άσπρο χρώμα: **λευκοφοβία**
- φόβος για το αίμα: **αιματοφοβία ή αιμοφοβία**
- φόβος για τους γιατρούς: **ιατροφοβία**
- φόβος για τα βακτήρια: **βακτηριοφοβία**

β) Γράφουμε πώς ονομάζονται στη γλώσσα μας οι πιο πάνω φοβίες.

Γνωρίζεις άλλες λέξεις για φοβίες που να έχουν ελληνική ρίζα;

Παίζω παιχνίδια!

45. Γινόμαστε ζευγάρια.

- Διαβάζουμε τις πιο κάτω διεθνείς ελληνικές λέξεις και προσπαθούμε να καταλάβουμε τη σημασία τους.
- Έχουμε στη διάθεσή μας 10 λεπτά για να γράψουμε μια ιστορία, χρησιμοποιώντας όσο περισσότερες λέξεις μπορούμε.
- Νικάει το ζευγάρι που χρησιμοποιεί τις περισσότερες λέξεις.

Ομάδα Α: αντιβιοτικό, βιολογία, μικρόβιο, βακτήρια, ομοιοπαθητική
Ομάδα Β: αγοραφοβία, νευρολόγος, ψυχιατρική, ψυχολογία

Μπορούμε:

- να χρησιμοποιήσουμε λεξικό.
- να ζητήσουμε τη βοήθεια του καθηγητή/της καθηγήτριάς μας μόνο δύο φορές.

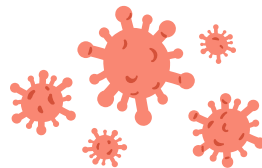

ΒΙΟΛΟΓΙΑ

46. Διαβάζουμε το πιο κάτω κείμενο και συζητάμε:

- Ποιο είναι το θέμα του;
- Ποιον τίτλο θα βάζαμε;

Οι άνθρωποι παλαιότερα δεν γνώριζαν ότι αρκετές από τις ασθένειες που τους ταλαιπωρούσαν οφείλονταν σε μικροοργανισμούς. Χρειάστηκε να περάσουν πολλά χρόνια και να ανακαλυφθεί το μικροσκόπιο, με αποτέλεσμα, στα τέλη του 19ου αιώνα, να αλλάξει αυτή η κατάσταση. Χάρη στο έργο δύο σημαντικών ερευνητών, του Λουί Παστέρ (Louis Pasteur) και του Ρόμπερτ Κοχ (Robert Koch), αποδείχτηκε ότι η αιτία πολλών ασθενειών ήταν κάποιοι μικροοργανισμοί. Η ανακάλυψη αυτή οδήγησε αρχικά στον αντίποδα της παλαιότερης πεποίθησης. Θεωρήθηκε δηλαδή ότι όλοι οι μικροοργανισμοί είναι παθογόνοι. Σήμερα γνωρίζουμε ότι κάτι τέτοιο δεν αληθεύει.

Βιολογία Β' & Γ' Γυμνασίου, Βιβλίο Μαθητή, σ. 78

Για να καταλάβουμε ένα επιστημονικό κείμενο, ακολουθούμε τα παρακάτω βήματα!

1. Διαβάζουμε μία φορά και χρωματίζουμε λέξεις-κλειδιά που μας δίνουν τη γενική ιδέα.
2. Υπογραμμίζουμε τις λέξεις που δεν ξέρουμε. Προσπαθούμε να μαντέψουμε τη σημασία τους μέσα από το κείμενο και χρησιμοποιούμε λεξικό.
3. Κυκλώνουμε λέξεις και φράσεις που μας δυσκολεύουν στη γραμματική ή τη σύνταξη, π.χ. ρήματα παθητικής φωνής, ουσιαστικά αντί για ρήματα κ.ά.
4. Ξαναδιαβάζουμε το κείμενο και σημειώνουμε τη βασική ιδέα κάθε πρότασης.

47. Η Άννα διάβασε το πιο πάνω κείμενο και το έγραψε πιο απλά, όπως το κατάλαβε. Το διαβάζουμε και συζητάμε:

- Τι αλλαγές έκανε;
- Ποιο από τα δύο κείμενα είναι πιο κατάλληλο για το βιβλίο της Βιολογίας Β' και Γ' Γυμνασίου; Γιατί;

Πιο παλιά, οι άνθρωποι αρρώσταιναν αλλά δεν ήξεραν ότι πίσω από πολλές αρρώστιες κρύβονται πολύ μικροί οργανισμοί. Αυτό άλλαξε όταν πολλά χρόνια μετά ανακάλυψαν το μικροσκόπιο. Τότε ο Λουί Παστέρ και ο Ρόμπερτ Κοχ βρήκαν ότι κάποιοι πολύ μικροί οργανισμοί μάς κάνουν να αρρωσταίνουμε. Στην αρχή οι άνθρωποι νόμιζαν ότι όλοι αυτοί οι πολύ μικροί οργανισμοί οδηγούν σε αρρώστιες. Σήμερα ξέρουμε ότι αυτό δεν είναι αλήθεια.

48. Απαντάμε στις ερωτήσεις:

- Πότε ανακαλύφθηκε το μικροσκόπιο;
- Τι πίστευαν οι άνθρωποι στο παρελθόν για τις ασθένειες;
- Τελικά οι μικροοργανισμοί είναι όλοι παθογόνοι;

Ήξερες ότι η σαλμονέλα είναι μια συνηθισμένη αιτία τροφικής δηλητηρίασης που οφείλεται σε βακτήριο;

49. Διαβάζουμε προσεκτικά το πιο κάτω κείμενο και συμπληρώνουμε δίπλα σε κάθε λέξη του πίνακα τον αριθμό του κενού στο οποίο αυτή ταιριάζει, όπως στο παράδειγμα.

Προσοχή! Υπάρχουν ΤΡΕΙΣ (3) λέξεις που δεν ταιριάζουν σε κανένα κενό.

Το βακτήριο σαλμονέλα ζει στο έντερο κάποιων ζώων (π.χ. κοτόπουλα) χωρίς να τους προκαλεί ____0____. Αν όμως ένας άνθρωπος πει γάλα ή φάει κρέας ή αυγά που είναι μολυσμένα με τη σαλμονέλα, τότε θα εμφανίσει ____1____ σαλμονέλωσης, δηλαδή διάρροια, εμετούς, ____2____ πόνο και πυρετό. Τα συμπτώματα εμφανίζονται περίπου 12 με 24 ώρες μετά την πρόσληψη της μολυσμένης τροφής. Συνήθως δεν ____3____ σοβαρά η υγεία του ατόμου, εκτός και αν ο ασθενής είναι πολύ μικρής ή πολύ μεγάλης ηλικίας.

Οι σαλμονέλες καταστρέφονται σε υψηλή θερμοκρασία και γι' αυτό είναι σκόπιμο το κρέας να ψήνεται καλά και το γάλα να ____4____. Προσοχή, επίσης, πρέπει να δίνεται στη μεταφορά και στη φύλαξη του ωμού κρέατος. Το ωμό κρέας δεν πρέπει να έρχεται σε ____5____ με άλλα τρόφιμα, και ιδιαίτερα με όσα ____6____ χωρίς να μαγειρευτούν, π.χ. ωμές σαλάτες.

Βιολογία Β' & Γ' Γυμνασίου, Βιβλίο Μαθητή, σ. 82.

ασθένεια	0
επαφή	
φυλάσσονται	
κοιλιακό	
αιμορραγία	
κοντά	
συμπτώματα	
απειλείται	
μολύνονται	
παστεριώνεται	

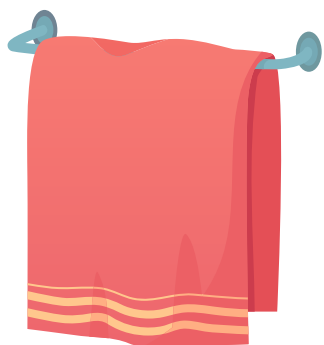
ΒΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ... ΑΛΛΗ ΒΙΟΛΟΓΙΑ

50. α) Διαβάζουμε ένα κείμενο σχετικά με την υγεία του δέρματός μας.

Κινδυνεύω αν δανειστώ την πετσέτα σου;

Οι περισσότερες από τις ασθένειες του δέρματος οφείλονται σε μύκητες. Ένας από αυτούς (*Candida albicans*) προσβάλλει την κεράτινη στιβάδα του δέρματος και δημιουργεί αντιαισθητικές κηλίδες. Όλα τα είδη μυκητιάσεων είναι πολύ μεταδοτικά. Συνήθως μεταδίδονται με τη χρήση αντικειμένων, όπως πετσέτες και παπούτσια, ενός μολυσμένου ατόμου. Επειδή η ανάπτυξη των μυκήτων ευνοείται σε συνθήκες υγρασίας και ζέστης, πρέπει:

- να στεγνώνουμε καλά το δέρμα μας μετά το μπάνιο.
- να τηρούμε τους κανόνες υγιεινής σε γυμναστήρια και πισίνες.
- να προτιμάμε ρούχα και εσώρουχα βαμβακερά, που επιτρέπουν στο δέρμα να «αναπνέει».

β) Ενώνουμε τις καθημερινές λέξεις με τις ακαδημαϊκές, όπως στο παράδειγμα, για να μάθουμε από τι κινδυνεύουμε όταν δανειζόμαστε ξένες πετσέτες:

οι ασθένειες
οφείλονται
προσβάλλει
αντιαισθητικές
κηλίδες
μεταδοτικά
ευνοείται
επιτρέπουν

σημάδια
άσχημες
κολλητικά
γίνεται πιο εύκολη
γίνονται επειδή
αφήνουν
οι αρρώστιες
κάνει επίθεση

Πάμε λίγο ακόμη!

51. Λογομαχούμε!

Χωριζόμαστε σε δύο ομάδες. Η μία ομάδα υποστηρίζει ότι οι μαθητές/μαθήτριες που είναι άρρωστοι/άρρωστες στην τάξη πρέπει να φοράνε μάσκα και η άλλη ομάδα ότι δεν είναι καλό για την υγεία μας.

Κάθε ομάδα έχει διαθέσιμα 5', για να κρατήσει σημειώσεις και να μιλήσουν όλα τα μέλη της.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Πάμε λίγο ακόμη!

52. α) Ακούμε, συμπληρώνουμε τις λέξεις που λείπουν και τραγουδάμε!

Ηχητικό αρχείο 3

-Γιατρέ, το πόδι δεν σηκώνω,
νιώθω πως λιώνω απ' τον πόνο.

Το 'σπασα στη γυμναστική,
σ' ένα ριμπάουντ απ' την Κική.

Με έχει φάει η αγωνία
για της την πορεία.

-Κάνε λιγάκι υπομονή.

Στον γύψο θα το βάλουμε
κανένα μήνα το πολύ.

Το δείχνει η,
θα χρειαστεί ακινησία.

Το δεν είναι σοβαρό.
Γρήγορα θα επουλωθεί θαρρώ.

-Ξέρω, δεν πρέπει να γκρινιάζω,
Αλλά στη θλίψη μου βουλιάζω.

Μακριά από φίλους και σχολείο,
είναι τεράστιο το

Τις προπονήσεις έχασα
και με έπιασε μια ζάλη.

Πώς άραγε η ομάδα μας
νίκη θα πάρει πάλι;

-Κόρη μου, σπίτι σου να κάτσεις,
το μπάσκετ λίγο να ξεχάσεις.

Το γλίτωσες και την ταλαιπωρία.
Χρειάζεται υπομονή και

Άμα καλά συνεργαστείς,
το γήπεδο θα ξαναδείς.

β) Συζητάμε: Γιατί πήγε στον γιατρό το κορίτσι;

γ) Γράφουμε μαζί ένα ποίημα ή τραγούδι για ένα ατύχημα που είχαμε.

Πώς τα πήγα;

Πώς τα πήγες; Βλέπεις τις εργασίες σου, επιλέγεις εκείνες που θέλεις και τις βάζεις στο portfolio σου. Μετά, γράφεις τι έμαθες στον παρακάτω πίνακα:

Πολύ καλά!

Μια χαρά!

Καλούτσικα!

Μπορώ πολύ πιο καλά!

αβ

γ